

Pedagogisch beleidsplan De Kleine Wereld

BSO De Toverwereld
BSO De Speelwereld

Pedagogisch beleidsplan Buitenschoolse Opvang De Kleine Wereld
BSO De Toverwereld en BSO De Speelwereld
Kinderopvangorganisatie De Kleine Wereld

Antonie van Dijklaan 1 | 5056 CP Berkel-Enschot | T 013-5336956 | E info@dekleinewereld.org
www.dekleinewereld.org | www.facebook.com/dekleinewereld

WERELDSE VISIE OP OPVANG, OPVOEDING EN ONTWIKKELING	3	<ul style="list-style-type: none"> » Kwaliteit » VVE-methode “Puk en Ko” » Gezamenlijke ruimtes » Thema’s en vieringen
<ul style="list-style-type: none"> » Aandacht » Ontmoeten » Ontdekken » Ontwikkelen » Pedagogische achtergrond 		
PEDAGOGISCHE DOELEN EN UITGANGSPUNTEN	7	
Emotionele veiligheid - <i>aandacht</i>	7	
<ul style="list-style-type: none"> » Pedagogische relatie » Sensitieve-responsieve basishouding » Stabiel pedagogisch klimaat » Omgeving en sfeer » Communicatie en samenwerken » Welbevinden 		
Sociale competentie - <i>ontmoeten</i>	8	
<ul style="list-style-type: none"> » Samen leven en samen spelen » Ontmoeten van anderen » Omgaan met anderen » Ontmoeten van de omgeving » Ouderbetrokkenheid 		
Normen en waarden - <i>ontdekken</i>	8	
<ul style="list-style-type: none"> » Autonomie en zelfstandigheid » Omgangsvormen, afspraken en grenzen » Praten en uitleggen » Diversiteit en identiteit 		
Persoonlijke competentie - <i>ontwikkelen</i>	9	
<ul style="list-style-type: none"> » Activiteiten en ontwikkeling » Begeleiden en stimuleren » Procesgericht » Zelfvertrouwen en eigenwaarde » Ruimte, spelmateriaal en activiteiten aanbod » Volgen, observeren en signaleren 		
PEDAGOGISCH HANDELEN	11	
Plaatsing	11	
<ul style="list-style-type: none"> » Informatie en aanmelden » Basisgroepen en pedagogisch medewerkers » Mentor » Intake en kennismaking » Wenmomenten » Openingstijden en dienstenaanbod » Vakantieopvang » Flexibiliteit en extra diensten 		
De BSO	12	
<ul style="list-style-type: none"> » Horizontale basisgroepen » Integraal Kind Centrum de Speelwereld » Naar een andere basisgroep of voorziening » Inrichting BSO 		
		Een dag op de BSO
		15
		<ul style="list-style-type: none"> » Brengen en halen, komen en gaan » Dagprogramma » 8+ aanbod » Activiteitenborden » Eten en drinken » (Voor)lezen » Spelen en activiteiten » Uitstapjes » Lichamelijke verzorging
		Ontwikkeling: stimuleren en activiteiten
		18
		<ul style="list-style-type: none"> » De rol van de pedagogisch medewerker » Cognitieve ontwikkeling » Senso-motorische ontwikkeling » Emotionele ontwikkeling » Sociale ontwikkeling » Taal- en spraakontwikkeling
		Het kind
		22
		<ul style="list-style-type: none"> » Observeren, volgen en signaleren » Omgaan met gedrag: belonen en corrigeren » Omgaan met zieke kinderen » Kinderparticipatie
		De ouders/verzorgers
		23
		<ul style="list-style-type: none"> » Individuele contacten » Schriftelijke informatie » Oudercommissie » Ouderavonden » Klachtenprocedure en ontevredenheid
		Personeel
		24
		<ul style="list-style-type: none"> » Half-uursregeling en drie-uursregeling » Vier-ogenprincipe » Achterwachtregeling » Personeelsbeleid » Allrounders » Ondersteuning door anderen » Interne communicatie
		Veiligheid en gezondheid
		25
		<ul style="list-style-type: none"> » Calamiteitenplan en bedrijfshulpverlening » Brandveiligheid en GGD-inspecties » Veiligheid- en gezondheidsbeleid » Meldcode kindermishandeling » Vertrouwenspersoon » Privacy » Verzekering

WERELDSE VISIE OP OPVANG, OPVOEDING EN ONTWIKKELING VAN HET KIND

Dit hoofdstuk omschrijft de visie van De Kleine Wereld op de ontwikkeling, opvoeding en opvang van kinderen. De visie wordt omschreven langs de elementen van de missie: **“kinderopvang met aandacht, waar kinderen ontmoeten, ontdekken en ontwikkelen”**. Vanuit theorie en eigen visie wordt de rol van kind, pedagogisch medewerker, ouder, organisatie en maatschappij in ontwikkeling, opvoeding en opvang beschreven.

Aandacht

Kinderen hebben behoefte aan een veilig, vertrouwd en geborgen gevoel, ook wanneer zij niet in de bekende thuisomgeving zijn. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich prettig, heeft vertrouwen in zichzelf en energie om te leren en ontwikkelen. Aandacht voor het kind vergroot dit veilige en vertrouwde gevoel. Er ontstaat een **vertrouwensband**, waardoor het kind zichzelf kan zijn en zich gehoord, gezien en begrepen voelt.

Pedagogisch medewerkers dragen samen continue zorg voor alle basisbehoeften van kinderen. Welbevinden, veiligheid, gezondheid, spelen en leren staan voorop. Het opbouwen van een vertrouwde relatie tussen kind en pedagogisch medewerkers vormt de basis voor een **emotioneel veilig klimaat**. Herhaalt positief contact, interactie met kinderen en een sensitieve houding dragen hieraan bij. Jonge kinderen hechten zich aan hun pedagogisch medewerker en gebruiken hen als veilige basis om de wereld te verkennen. Ze zoeken bij hen bescherming, bevestiging en steun. Pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld hebben oog voor ieder kind. Zij beseffen dat ieder kind uniek is, met zijn of haar eigen persoonlijkheid, gevoelens, talenten en interesses. Zij creëren een stabiel pedagogisch klimaat, waarin de sfeer ontspannen is en de omgeving voorspelbaar. Structuur en herkenbaarheid geven kinderen houvast en een veilig, verbonden gevoel.

Het is belangrijk dat ouders de tijdelijke zorg voor hun kind met een veilig en vertrouwd gevoel overdragen aan pedagogisch medewerkers. Een kind merkt het als een ouder zich prettig en zeker voelt en neemt dit gevoel over. Intensief contact tussen ouders en pedagogisch medewerker, aandacht voor elkaar en betrokkenheid van beide kanten zorgt voor een goede relatie en optimale afstemming over de zorg voor een kind. De relatie tussen ouders en pedagogisch medewerkers staat in het teken van samenwerken, waardering en wederzijds begrip. Ze zijn **partners**; samen dragen zij zorg voor het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Zij adviseren, informeren en ondersteunen elkaar en wisselen ervaringen uit. Hierdoor wordt de

doorgaande lijn tussen opvang en thuis bewaakt en wordt aangesloten bij thema's en gebeurtenissen die leven bij het kind.

De kleinschaligheid van de organisatie maakt persoonlijke aandacht voor kinderen, ouders en omgeving mogelijk. Hierdoor ontstaat een klimaat waarin flexibiliteit, oog voor kwaliteit en het denken in oplossingen mogelijk is. Korte lijnen, beschikbaarheid en bereikbaarheid van de medewerkers is daarbij een voorwaarde.

Ontmoeten

De **omgeving** biedt veel mogelijkheden om indrukken en ervaringen op te doen. Contact met leeftijdgenootjes, oudere of jongere kinderen, volwassenen, de omgeving en de natuur biedt kinderen de kans om de wereld om hen heen te ontmoeten en te ontdekken. Kinderen hebben deze betekenisvolle ontmoetingen nodig om te leren en ontwikkelen. Het biedt hen daarnaast afwisseling, plezier en gezelligheid.

Kinderen zijn vanaf jonge leeftijd in elkaar geïnteresseerd en proberen contact met elkaar te maken. Contact, spelen en vriendschappen zorgen voor een gevoel erbij te horen, stimuleert **positief sociaal** gedrag en levert betekenisvolle leerervaringen op. Kinderen spelen graag met kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd, een vergelijkbaar ontwikkelingsniveau en gelijke spelbehoeftes. Ze imiteren elkaar, dagen elkaar uit en stimuleren elkaar. Dit vinden zij binnen de **horizontale groepssamenstellingen** van De Kleine Wereld. Door samen spelen leren kinderen elkaar helpen, elkaars emoties begrijpen en initiatieven naar elkaar nemen. Wanneer kinderen vaker samen spelen ontstaan vriendschappen. Vrienden tonen complexer samenspel, zijn sociaal vaardiger en steunen elkaar emotioneel. Pedagogisch medewerkers stimuleren contact tussen leeftijdgenoten en zorgen voor een positief groepsgevoel. Kinderen spelen graag samen, maar hebben ook behoefte aan rust en privacy.

Bij De Kleine Wereld ontmoeten kinderen elkaar, volwassenen en de buitenwereld. Contact tussen kinderen van verschillende leeftijden draagt bij aan

ontwikkeling, spel en interactie. Jongere kinderen zien oudere kinderen spelen, imiteren hen en leren zich staande houden. Oudere kinderen leren rekening houden met jongere kinderen en hen helpen. Kinderen leren daarnaast van ervaringen en indrukken die zij buiten op doen. Verschillende onderwerpen of thema's krijgen meer betekenis wanneer kinderen het zelf echt kunnen ervaren. Kinderen vinden het daarnaast fijn om de buitenwereld op een veilige afstand te kunnen ontdekken en beleven.

Ontmoetingen tussen De Kleine Wereld, ouders en de omgeving dragen bij aan een open en positief klimaat waarin samenwerken en persoonlijke contacten centraal staan. Samen wisselen wij ideeën uit, hebben wij oog voor wat kinderen nodig hebben en creëren wij kansen voor kinderen en ouders. Ouders worden zoveel mogelijk bij de opvang van hun kind betrokken, zodat zij mee kunnen denken en doen. De kindercentra van De Kleine Wereld zijn een **ontmoetingsplek** voor ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers.

Ontdekken

Kinderen hebben een aangeboren drang tot ontdekken. Ze zijn nieuwsgierig, creatief en hebben een enorm doorzettingsvermogen. Zij zijn uitstekend in staat om de wereld om hen heen zelf te verkennen, leren kennen en beoordelen. Ieder kind geeft hier echter zijn eigen invulling aan en ontdekt op zijn eigen manier.

Kinderen die uit eigen ervaring leren zijn trots en ontwikkelen een sterker gevoel van **eigenwaarde**. De Kleine Wereld vindt het belangrijk dat kinderen zelf kunnen en leren kiezen, initiatief nemen en eigen interesses volgen. Afwisseling en keuzevrijheid in ruimtegebruik en spelmateriala stimuleren nieuwe, eigen ontdekkingen. **Zelfstandigheid**, zelfredzaamheid en zelfoplossend vermogen van kinderen wordt vergroot wanneer zij zelf dingen uit proberen, leren van eigen ervaringen, conflicten zelf oplossen en eigen inbreng doen. Ze leren omgaan met vrijheid, verantwoordelijkheid en worden uitgedaagd tot meningsvorming. Door samen met anderen te

ontdekken leren kinderen tevens omgaan met verschillen en rekening houden met anderen. Een kind dat de ruimte krijgt om te ontdekken wat het zelf kan, wil en belangrijk vindt ontwikkelt zelfvertrouwen, waarmee hij later op eigen benen in de maatschappij kan staan. Door zichzelf met anderen te vergelijken ontdekken kinderen wie ze zelf zijn en ervaren de invloed van hun gedrag op de wereld om hen. Ze leren de balans kennen tussen goed en fout, ervaren grenzen en ontdekken **normen** en **waarden**. Een **positieve benadering** en enthousiasme van de pedagogisch medewerkers zorgen voor plezier en zelfvertrouwen bij het kind. Dit hebben kinderen nodig om te blijven ontdekken en vorm te kunnen geven aan ervaringen.

Als organisatie willen wij laten zien wie we zijn en waar we voor staan. Dit willen we tijdens het werken met de kinderen, maar ook in het contact tussen de ouder, de omgeving en het management. Door **korte lijnen** binnen de organisatie lukt het ons om snel te schakelen tussen persoonlijke behoeften en maatschappelijke ontwikkelingen. Zo oriënteren wij ons op de behoefte en vraag van klanten, zijn we maatschappelijk betrokken en spelen wij in op wat nodig of gewenst is.

Ontwikkelen

Kinderen zijn actief, gemotiveerd en ondernemend. Door spontane nieuwsgierigheid, spelen, bewegen, nadoen en herhalen ontwikkelen zij zich op cognitief-, motorisch-, taal-, creatief-, sociaal- en emotioneel gebied. Kinderen doorlopen dezelfde ontwikkelingsstadia, maar doen dit op eigen manier en eigen tempo. Ze worden geboren met eigen kwaliteiten, mogelijkheden en interesses. Ze kennen gevoelige periodes, waarin zij specifieke vaardigheden gemakkelijk aanleren. Kinderen hebben hier kansen in de omgeving voor nodig.

De Kleine Wereld komt tegemoet aan de veelzijdige ontwikkelingsbehoeften van kinderen en biedt vol op ruimte en mogelijkheden om te spelen en te bewegen. Kinderen leren door zelf te ontdekken, experimenteren en onderzoeken. Ze leren van activiteiten, onderwerpen of gebeurtenissen die betekenis voor hen hebben en waar zij betrokken bij zijn. Spelen is de meest veilige, betekenisvolle en leuke manier om te leren en ontwikkelen. Kinderen worden hierdoor geprikkeld om **mogelijkheden** en **vaardigheden** uit te breiden en kunnen zich nieuwe dingen eigen maken. Buitenspelen is belangrijk omdat het de motoriek bevordert, bewegingsvrijheid biedt en gevarieerd spel biedt. Kinderen hebben meer vrijheid om te fantaseren, zich te uiten en zelf na te denken. Pedagogisch medewerkers hebben een ondersteunende, begeleidende en stimulerende rol. Zij hebben aandacht voor het proces van ontwikkelen (ontwikkelingsgericht), creëren kansen

en scheppen de voorwaarden om te leren. Ze maken veel gebruik van taal en interactie, wat zorgt voor meer begrip bij kinderen en een grotere woordenschat. Door ontwikkeling van kinderen te volgen en observeren kunnen pedagogisch medewerkers kindgerichte begeleiding bieden, tijdig signaleren en eventueel verwijzen. Dit bevordert de overdracht tussen dagverblijf en BSO en de doorgaande lijn naar de basisschool.

Door veranderingen in de maatschappij, de vraag van ouders en vernieuwde wetten en regelgeving, is De Kleine Wereld continu in ontwikkeling. De organisatie hecht waarde aan professionaliteit en deskundigheid. Er wordt daarom gewerkt aan het verbeteren en behouden van de bestaande kwaliteit. Dit doen wij door te specialiseren en open te staan voor aanpassingen en vernieuwingen. Een proactieve houding en samenwerking met onderwijs, verenigingen en andere partijen is belangrijk om ontwikkelingen te volgen en hier op in te spelen.

Pedagogische achtergrond

De missie, visie en de pedagogische gedachte van De Kleine Wereld zijn geïnspireerd op elementen uit verschillende pedagogische stromingen.

Emmi Pickler benadrukt het belang van een vrije bewegingsontwikkeling, betrouwbare relaties met volwassenen en zorgvuldige, aandachtige verzorging van het kleine kind. Een kind moet de ruimte krijgen om naar eigen interesse en behoefte veilig te bewegen en zelfstandig bezig te zijn. Door de aangeboren bewegingsdrang van kinderen en de mogelijkheid om frequent van houding te wisselen, worden stappen in de motorische ontwikkeling door het kind zelf gezet. Voor een kind dat de tijd en ruimte krijgt tot eigen activiteit bestaat er geen onderscheid tussen bewegen, spelen en leren. Spelen met voorwerpen, verzamelen en klimmen is belangrijk voor een kind. Een vrije bewegingsontwikkeling is altijd onlosmakelijk verbonden met aandachtige verzorging. Pickler raadt aan meteen na de geboorte de gewoonte aan te nemen met het kind te praten.

"Het is van wezenlijk belang dat het kind zoveel mogelijk zelf ontdekt. Als we hem helpen elk probleem op te lossen beroven we hem juist van datgene wat voor zijn mentale ontwikkeling het belangrijkste is." Emmi Pickler

Maria Montessori gaat uit van de natuurlijke drang van kinderen om op onderzoek uit te gaan, de wereld te ontdekken en zelfstandig te worden. Elk kind doorloopt dezelfde (gevoelige) fasen, maar niet elk kind doet dat in hetzelfde tempo. Elk kind wil leren, maar afhankelijk van de ontwikkelingsfase waarin het zit, is het terrein waarop het zich richt en de wijze waarop het leert

verschillend. Begeleiding van kinderen moet tegemoet komen aan de belangstelling en ontwikkelingsbehoeften van een kind. Door ervaringen op te doen groeit de emotionele betrokkenheid en het zelfvertrouwen van een kind. Door in contact te komen met kinderen van verschillende leeftijden ontwikkelen kinderen beter op sociaal en emotioneel gebied.

Korckzak gaat uit van gelijkwaardigheid tussen kind en volwassene, waarbij zij samen de dialoog aangaan. Kinderen hebben het vermogen om zich op eigen kracht te verbeteren en spelen een actieve rol in hun eigen ontwikkeling. Respect, vertrouwen en vergeven zijn kernbegrippen in zijn visie. Kinderen hebben recht op vrijheid, autonomie en het ontwikkelen van een eigen wil; zij hebben recht op de dag van vandaag (bewust en verantwoord); en zij hebben het recht om te zijn wie ze zijn.

"De dag van vandaag is belangrijk, want waarom zou morgen anders belangrijk zijn?" Janusz Korczak

Kinderen moeten ervaringen op kunnen doen, fouten kunnen maken, inspraak hebben, keuze's kunnen maken en gevaren tegenkomen.

"Elk kind heeft recht op respect voor zijn fouten, zijn kapotte knie, zijn gescheurde jas" Janusz Korczak

Leavers is de grondlegger van **EGO (ervaringsgericht onderwijs)**. EGO richt zich op het welbevinden en de betrokkenheid van het kind. Kinderen die plezier hebben en betrokken spelen, kunnen zij een optimale ontwikkeling doormaken. EGO onderschrijft het vrije initiatief van kinderen, een rijke omgeving met uitdagende materialen en activiteiten en een ervaringsgerichte dialoog. EGO houdt zich niet bezig met een eindproduct, maar met het proces dat zich afspeelt in de kinderen en in de groep.

Malaguzzi is de grondlegger van de **Reggio Emilia** pedagogiek. Hij gaat uit van het unieke van ieder kind, met zijn eigen kwaliteiten. Denken in mogelijkheden, waarbij het resultaat ondergeschikt is en het proces belangrijk. Hij stelt dat kinderen voortdurend uit zijn op communicatie. Vanaf hun

geboorte hebben zij in potentie 100 talen om zich in uit te drukken. Niet alleen in gesproken of geschreven taal, maar ook muziek, dans, bewegen, mimiek, geluid etc. Er is dan ook veel aandacht voor de creatieve ontwikkeling. (Creatieve) activiteiten ontstaan naar aanleiding van gebeurtenissen of ervaringen. Pedagogisch medewerkers volgen de initiatieven van kinderen en 'luisteren' naar alle talen van een kind. In kleine groepjes leren kinderen makkelijk van elkaar, over elkaar, over zichzelf en over de wereld.

"Het kind heeft honderd werelden om te ontdekken, honderd werelden om uit te vinden, honderd werelden om te dromen" Loris Malaguzzi

Gordon benadrukt dat we kinderen serieus moeten nemen en in hun waarde laten, zodat we goede relaties met kinderen op kunnen bouwen. In die context kan een kind groeien, zich ontwikkelen en problemen leren oplossen. Er is aandacht voor elkaar en ruimte voor ieders eigen karakter. Het maakt dat een kind productiever en creatiever wordt en zich gelukkig voelt. Gordon hecht veel waarde aan communicatie. Luisteren (actief en passief), waarnemen wat er gebeurt en verwoorden van problemen en gevoelens van kinderen. Ik-boodschappen worden gebruikt om ongewenst gedrag te benoemen.

Elly Singer schreef het pedagogisch kader, een pedagogiek afgestemd op de kinderopvang en BSO, waarvan inzichten gebruikt zijn ter inspiratie voor het pedagogisch beleid van De Kleine Wereld.

PEDAGOGISCHE DOELEN EN UITGANGSPUNTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de pedagogische doelen en uitgangspunten van De Kleine Wereld die voortkomen uit de visie. De omschreven werkwijze sluit aan bij kinderen in de leeftijd van 0 tot 13 jaar. Er worden voorbeelden van zowel kinderdagverblijf als BSO gebruikt. Onze pedagogisch medewerkers zijn geschoold volgens de VVE-methode "UK en Puk/Puk en Ko", waardoor zij de uitgangspunten van De Kleine Wereld optimaal uit kunnen dragen.

Emotionele veiligheid - aandacht

Het bieden van een veilig en geborgen gevoel is de kern van het handelen van onze pedagogisch medewerkers. Een veilige basis, waar kinderen zich thuis voelen en zichzelf kunnen zijn, is een voorwaarde voor een kind om zichzelf te kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Kinderen kunnen ontspannen spelen, écht contact maken met anderen en optimaal profiteren van mogelijkheden die de omgeving hen biedt. De volgende uitgangspunten worden uitgedragen door alle pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld om deze veilige basis te creëren.

Pedagogische relatie

Wij dragen zorg voor een vertrouwde pedagogische relatie met het kind, waar aandacht en betrokkenheid centraal staan. Pedagogisch medewerkers geven ieder kind persoonlijke en positieve aandacht. Ze staan voor het kind klaar, zijn altijd beschikbaar en maken bewust tijd voor het kind, bijvoorbeeld tijdens verzorgings- en kringmomenten. Pedagogisch medewerkers reageren op initiatieven van het kind, tot bijvoorbeeld (oog)contact en knuffelen. Ze zijn betrokken bij wat kinderen doen, meemaken en ervaren. Ze leven mee met nieuwe prestaties of ontdekkingen. Ze kennen kinderen en ouders goed, waardoor zij zorg en opvang op maat bieden.

Sensitieve-responsieve basishouding

Wij hebben een sensitief-responsieve houding naar het kind toe en werken samen aan een emotioneel veilig klimaat. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers aandacht hebben voor signalen en behoeften van kinderen en hier positief en voorspelbaar op reageren. Ze luisteren als een kind vertelt, troosten als het verdrietig is en ondersteunen als het zelf niet lukt. Zo laten we kinderen merken dat zij er mogen zijn en gewaardeerd worden. Pedagogisch medewerkers zijn zich bewust van hun basishouding, praten hier samen over en spreken elkaar hier op aan. Ze nemen verantwoordelijkheid voor eigen en elkaars handelen. Door video-interactiebegeleiding leren zij naar zichzelf kijken, elkaar feedback geven en communiceren met kinderen.

Stabiel pedagogisch klimaat

Wij bieden kinderen een stabiel pedagogisch klimaat met structuur, continuïteit en herkenbaarheid. Kinderen hebben een eigen basisgroep, vaste pedagogisch medewerkers en bekende invalkrachten. Zij kennen het vertrouwde dagprogramma, met herkenbare onderdelen zoals activiteiten, eten en slapen. Er is balans tussen rustige en actieve momenten, alleen- en samenspel, planning en spontaniteit en individuele- en groepsbehoeften. Overgangen verlopen rustig en worden begeleid door rituelen of dagritme kaarten.

Omgeving en sfeer

Wij dragen zorg voor een fysiek veilige, gezonde en hygiënische omgeving, waar kinderen vrij en veilig kunnen bewegen en onderzoeken. Pedagogisch medewerkers werken volgens de huisregels omtrent veiligheid en gezondheid, protocollen en het kwaliteitshandboek. Daarnaast dragen wij zorg voor een ontspannen en huiselijke sfeer, waardoor kinderen en ouders zich welkom en vertrouwd voelen. De ruimtes hebben kleuren die rust en gezelligheid uitstralen, ramen die daglicht geven en een overzichtelijke indeling van het meubilair.

Communiceren en samenwerken

Wij communiceren open, duidelijk en structureel met ouders en collega's zodat we in belang van het kind, zo optimaal mogelijk samenwerken en op één lijn zitten. Pedagogisch medewerkers maken dagelijks tijd voor persoonlijk contact en informatieoverdracht met ouders. Zij nemen initiatief om ouders te benaderen, tonen oprechte interesse en hebben een open houding. Zij vragen hoe het met het kind gaat, vertellen over de dag en ondersteunen bij opvoedingsvragen. Oudergesprekken, telefonisch contact, gesprekjes bij het halen/brengen en onze ouderapp Konnect zorgen tevens voor afstemming tussen ouders en pedagogisch medewerkers. Dagelijkse afstemming en overdracht tussen collega's, groeps- en teamoverleg zijn belangrijk om kwaliteit van zorg en opvang te waarborgen.

Welbevinden

Wij dragen zorg voor het welbevinden van de kinderen en brengen dit structureel in kaart. Pedagogisch medewerkers houden in de gaten of het kind open staat voor contact, plezier heeft, nieuwsgierig en ondernemend is, lekker in zijn vel zit en zelfvertrouwen heeft. De mentor observeert het kind periodiek en bespreekt het welbevinden met ouders en collega's.

Sociale competentie - ontmoeten

Binnen De Kleine Wereld groeien kinderen op met leeftijdsgenoten, volwassenen en de omgeving, waardoor zij al op jonge leeftijd sociale competenties ontwikkelen. Ze doen sociale kennis en vaardigheden op, zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, delen en samenwerken. Kinderen leren omgaan en relaties aangaan met anderen. De volgende uitgangspunten worden door alle pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld uitgedragen om de sociale competentie van kinderen te stimuleren:

Samen leven en samen spelen

Wij ondersteunen een positief groepsgevoel en samenspel tussen kinderen, zodat zij samen plezier hebben, leren en vriendjes maken. Binnen de eigen horizontale basisgroep kennen kinderen elkaar goed. Er is vol op ruimte om intensief contact te maken en te houden met leeftijdgenootjes. Kinderen leren elkaar begrijpen en rekening met elkaar houden. Binnen de basisgroep is ruimte en tijd om in kleine groepjes te spelen, om ongestoord alleen te spelen en om met de hele groep samen te zijn. Zowel binnen als buiten is er voldoende ruimte voor vrij spel. Kinderen kiezen dan zelf waar, waarmee, wat en met wie zij willen spelen.

Ontmoeten van anderen

Wij maken ontmoetingen tussen kinderen en met volwassenen mogelijk, waardoor de sociale contacten van kinderen gestimuleerd worden en hun wereld verbreed wordt. In gezamenlijke ruimtes, zoals atelier, gymzaal, kookcafé en buitenruimte, ontmoeten kinderen van verschillende leeftijden elkaar. Er worden ook activiteiten voor kinderen uit verschillende groepen

aangeboden. Kinderen leren tevens andere volwassenen kennen. Ze stellen vragen aan de klusjesman, helpen de groenteboer fruit uitladen en sporten met de beweegspecialist.

Omgaan met anderen

Wij ondersteunen een goede interactie en relatie tussen kinderen, waardoor zij op een prettige manier met anderen om leren te gaan. Pedagogisch medewerkers geven zelf het goede voorbeeld in gedrag en taalgebruik. Ze gaan op een respectvolle en positieve manier met elkaar en de kinderen om. Ze hebben oog voor de verschillende sociale behoeften, mogelijkheden en gevoelens van kinderen. Ze ondersteunen sociaal gedrag en gevoel, door kinderen aan te moedigen elkaar te helpen, troosten, samen te werken en naar elkaar te luisteren. Negatieve relaties en conflicten tussen kinderen worden tijdig gesignaleerd en begeleid.

Ontmoeten van de omgeving

Wij laten kinderen kennis maken met de wereld, natuur en maatschappij en zijn betrokken bij de directe omgeving van de opvang. Pedagogisch medewerkers nemen kinderen daarom vaak mee naar buiten; te voet, met de bus of met de bolderkar. Ze organiseren uitstapjes of sluiten aan bij dorpsactiviteiten. De veiligheid van de kinderen staat altijd voorop. Kinderen gaan naar het bos, bezoeken de markt of kijken naar treinen. De buitenruimte en ramen in de groepsruimte zorgen voor een veilig contact met de buitenwereld.

Ouderbetrokkenheid

Wij betrekken ouders zoveel mogelijk bij de opvang van hun kinderen, staan open voor ideeën, meningen en behoeften van ouders en nemen deze serieus. Hiervoor zijn een tevredenheidsonderzoek en klachtenregeling in het leven groepen. Ouders hebben de mogelijkheid om deel te nemen aan de oudercommissie, ouderavonden te bezoeken, activiteiten te organiseren of deel te nemen aan thema's en vieringen. Bij vragen of opmerkingen zijn ouders altijd welkom op de verschillende voorzieningen en staan de medewerkers voor hen klaar. Door middel van (nieuws)brieven worden zij op de hoogte gehouden van ontwikkelingen.

Normen en waarden - ontdekken

Het eigen maken van regels, normen en waarden is voor kinderen belangrijk om goed te kunnen functioneren in de samenleving. Binnen De Kleine Wereld krijgen kinderen de ruimte om deze zelf te ontdekken, door te horen, zien, voelen, ruiken en proeven. De volgende uitgangspunten worden uitgedragen door alle pedagogisch medewerkers om normen en waarden op kinderen over te brengen:

Autonomie en zelfstandigheid

Wij hebben respect voor de autonomie van een kind en stimuleren de zelfstandigheid en zelfredzaamheid, door kinderen ruimte te geven en aan te moedigen om dingen zelf te proberen, ervaren en doen. Bijvoorbeeld een jas aan doen, op stellen lopen of de pedagogisch medewerker meehelpen. De pedagogisch medewerkers stimuleren de kinderen om zelf met oplossingen en ideeën te komen. Deze worden ook gerespecteerd. Kinderen geven hun mening in kindervergaderingen, kiezen zelf uit het activiteitenaanbod en mogen hun voorkeuren kenbaar maken. Kinderen leren hierdoor omgaan met vrijheid en verantwoordelijkheid.

Omgangsvormen, afspraken en grenzen

Wij hanteren duidelijke omgangsvormen, afspraken en grenzen, zodat we maatschappelijke normen en waarden op kinderen overbrengen. Afspraken zoals geen spullen kapot maken, elkaar geen pijn doen en opruimen zitten verweven in het dagprogramma. De Kleine Wereld hecht waarde aan het overbrengen van eerlijkheid, gelijkwaardigheid en respect voor mens en natuur. Pedagogisch medewerkers hebben hierin een voorbeeldfunctie. Zij ondersteunen en begeleiden de kinderen door goed gedrag zoveel mogelijk te stimuleren, door complimenten te geven (verbaal, een sticker of een duim) en vertrouwen in het kind uit te spreken.

Praten en uitleggen

Wij praten met kinderen en geven uitleg over de invloed van hun gedrag, waardoor wederzijds begrip ontstaat en kinderen uitgedaagd worden om zelf na te denken. Kinderen worden door de pedagogisch medewerker gestimuleerd om zelf uit te leggen wat er gebeurt, te vertellen over gemaakte afspraken en wat er van hen verwacht wordt. Door vragen te stellen aan kinderen en door met hen te praten, probeert de pedagogisch medewerker te begrijpen waarom een kind zich gedraagt zoals hij doet. Kinderen worden aangesproken op hun gedrag en niet op hen als individu. Pedagogisch medewerkers bieden kinderen ook alternatieven. Als een kind bijvoorbeeld een zwaard heeft gemaakt om mee te vechten, wordt besproken om het zwaard als toverzwaard te gebruiken. Op deze manier ontwikkelen kinderen ook moreel besef en ervaren wat zij goed en fout vinden.

Diversiteit en identiteit

Wij bieden kinderen de ruimte om eigen interesses, talenten en grenzen te ontdekken en laten kinderen tevens kennismaken met verschillen tussen zichzelf en anderen. Kinderen mogen kind zijn en zichzelf zijn. Kinderen kunnen gebruik maken van verschillende ruimtes, speelhoekjes en (spel)materialen, zonder continue sturing van pedagogisch medewerkers. Door dialoog en discussie begrijpen kinderen dat iedereen anders is

en eigen opvattingen en ideeën heeft. Door samen te spelen in de groep, begeleiding van de pedagogisch medewerker en aandacht te besteden aan vieringen, leren kinderen omgaan met deze verschillen.

Persoonlijke competentie - ontwikkelen

Spelen en bewegen kunnen kinderen bij De Kleine Wereld volop. Met de juiste begeleiding en stimulans van de pedagogisch medewerkers ontwikkelen zij hierdoor brede persoonskenmerken, zoals zelfvertrouwen en eigenwaarde, en verwerven competenties op verschillende ontwikkelingsgebieden. Motorisch, cognitief, creatief, taal, sociaal en emotioneel maken zij flinke stappen. De volgende uitgangspunten worden door alle pedagogisch medewerkers uitgedragen om de persoonlijke competenties van kinderen te bevorderen:

Activiteiten en ontwikkeling

Wij bieden kinderen ontwikkelingsgerichte en betekenisvolle activiteiten aan, waardoor de verschillende gebieden gestimuleerd worden en kinderen verschillende vaardigheden oefenen. In het dagprogramma zijn momenten voor vrij spel en activiteiten structureel opgenomen. Activiteiten zijn divers, leuk en uitdagend. Kinderen bewegen, knutselen, lezen, bouwen, spelen rollenspellen en koken. Er wordt veel interactief voorgelezen, waarbij kinderen actief betrokken worden bij het verhaal. Activiteiten ontstaan rondom thema's, eerdere activiteiten of ideeën van een kind. Zij sluiten aan bij de belevingswereld en interesses van kinderen.

Begeleiden en stimuleren

Wij begeleiden kinderen in hun ontwikkeling door in te spelen op de behoeften van een kind en bewust leerervaringen uit te lokken, waardoor wij kinderen stimuleren een stap in hun ontwikkeling te zetten. Zij herkennen in welk ontwikkelingsniveau het kind zich bevindt en sluiten aan bij de zone van naaste ontwikkeling. Dit betekent dat zij het kind iets bieden wat het nog nét niet zelf kan, maar met begeleiding en hulp wel lukt. Zij stimuleren de

ontwikkeling door initiatieven van het kind te volgen en veel interactie met kinderen aan te gaan. Ze praten, stellen vragen, spelen mee en benoemen wat zij of het kind doen.

Procesgericht

Wij hebben aandacht voor het proces van ontdekken, leren en ontwikkelen, waarbij we ons richten op de weg naar het resultaat toe, in plaats van het resultaat zelf. Het spontane plezier van kinderen wordt niet onderbroken door te zeggen hoe iets moet. Kinderen mogen zelf bepalen hoe zij invulling geven aan een activiteit of een thema, zoals natuur. Ze kiezen zelf hoe een blaadje er uit ziet, welke kleur deze heeft en waar deze geplaatst wordt. Maakt het kind een puzzel, oefent het met vormen of kleuren, dan helpen wij het kind nadenken en verschillende dingen proberen. We stellen uitdagende vragen en doen recht aan de eigenheid van het kind. De weg naar het resultaat zit hierdoor vol succeservaringen, plezier en leermomenten.

Zelfvertrouwen en eigenwaarde

Wij stimuleren het zelfvertrouwen en een positief gevoel van eigenwaarde van kinderen, door ieder kind de ruimte te geven om op eigen wijze en eigen tempo te ontwikkelen. Pedagogisch medewerkers beseffen dat ieder kind uniek is en zich anders ontwikkelt. Het ene kind praat snel, het andere kind loopt snel en weer een ander kind begrijpt dingen snel. Pedagogisch medewerkers stimuleren zelfvertrouwen en eigenwaarde door kinderen succes te laten beleven, vertrouwen en complimenten te geven. Er is een balans tussen ruimte voor het kind om dingen zelfstandig te doen en actieve begeleiding van pedagogisch medewerkers.

Ruimte, spel materiaal en activiteitsaanbod

Wij bieden een uitdagende en stimulerende omgeving, waarin de ruimtes, het spel materiaal en activiteitsaanbod aansluiten bij de leeftijd, behoeften en ontwikkelingskansen van het kind. Zo hebben de babygroepen zintuiglijk materiaal, de peuters constructiemateriaal en de BSO techniek en sport. Het spel materiaal staat op ooghoogte,

waardoor kinderen zelf kunnen pakken en kiezen waar zij mee spelen. Iedere basisgroep heeft een eigen ruimte met verschillende ontdekhoeken, zoals de bouwhoek of poppenhoek. We laten de kinderen in de hele ruimte vrij bewegen en spelen. De buitenruimte nodigt uit tot verschillende activiteiten in verschillende seizoenen. Er zijn verschillende ontdekhoeken, zoals de zandbak of speelhuisje.

Volgen, observeren en signaleren

Wij volgen de kinderen op de BSO, we gebruiken hier voor geen observatiesysteem, maar gaan de gesprekken aan met de kinderen. Dit doen we door groepsgesprekken en kleine individuele gesprekjes te voeren met kinderen. Door die informatie proberen we altijd zo goed mogelijk in te spelen op de ontwikkelingskansen en -behoeften van ieder kind. Wanneer kinderen bijzonder gedrag vertonen gaan we dit zeker observeren en maken we dit bespreekbaar met het kind en de ouders/verzorgers tevens leggen we eventueel afspraken daarover vast. De kinderen die vanaf het dagverblijf De Speelwereld doorstromen richting de BSO beschikken over een kijkdocument, dat bij goedkeuring van ouders overgedragen kan worden aan de BSO.

PEDAGOGISCH HANDELEN

Plaatsing op de BSO

Informatie en aanmelden

Wij laten ouders en verzorgers graag kennismaken met de eigenheid van De Kleine Wereld. Vrijblijvend wordt een informatiepakket gemaïld. De vestigingsmanager maakt daarnaast met ouders een afspraak voor een rondleiding. Ouders kunnen dan persoonlijk kennismaken met organisatie, voorziening en personeel. Sfeer proeven en een prettige eerste indruk zijn belangrijk in de keuze van een BSO voor het kind. Het kind is welkom op de BSO vanaf de leeftijd van 4 jaar, wanneer hij of zij naar de basisschool gaat. Ouders kunnen hun kind(eren) online inschrijven door het aanmeldingsformulier op de website (www.dekleinewereld.org) in te vullen.

Basisgroepen en pedagogisch medewerkers

De BSO van De Kleine Wereld heeft in Berkel-Enschot twee locaties: De Toverwereld en De Speelwereld. Op beide BSO-voorzieningen zijn enkele basisgroepen. Ieder kind hoort bij een basisgroep. Een basisgroep is een vaste groep waarin de kinderen bij aanvang van de BSO-middag opgevangen worden. De basisgroepen hebben soms een eigen ruimte, maar kunnen ook in dezelfde ruimte verblijven. Basisgroepen bestaan vaak uit kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd of van dezelfde school en hebben vaste pedagogisch medewerkers. Basisgroepen met kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar bestaan uit maximaal 20 kinderen; basisgroepen met kinderen in de leeftijd van 8 tot 13 jaar uit maximaal 30. Na het opstartmoment mogen kinderen de basisgroep verlaten en maken zij samen gebruik van alle BSO-ruimtes en ondernemen samen activiteiten. Het kan ook voorkomen dat kinderen direct uit school naar een activiteit buiten de basisgroep gaan. De verhouding tussen het aantal aanwezige pedagogisch medewerkers (beroepskrachten) en de kinderen (BKR) is 1 op 10. Bij de 8 tot 13 jarigen kan een volwassene (met een juiste kwalificatie volgens de cao) als derde pedagogisch medewerker ingezet worden.

BSO	Kindplaatsen (max.)	Leeftijd	Aantal PMW-ers
Toverwereld	90	4-13 jaar	1-9
Speelwereld	110	4-13 jaar	1-11

De basisgroepen zijn als volgt ingedeeld:

Speurneuzen	0-20		4/4,5 jr
Onderzoekers	0-20		4,5/5,5jr
Schatzoekers	0-20		5,5/6,5
Avonturiers	0-20		6,5/7,5
Pioniers (SW)	0-20	(TW) 0-10	7,5/9 jr
Vrijbuiters (SW)	0-10		9 +/13jr

De leeftijden van de basisgroepen zijn bij benadering, daar kan nl wel is iets in afgeweken worden, wanneer de groep zijn maximum aantal kinderen bereikt.

Op sommige dagen of momenten wordt afgeweken van de BKR of vaste basisgroep. Basisgroepen van een voorziening of basisgroepen van verschillende voorzieningen kunnen samengevoegd worden. In een aantal gevallen wordt ouders hiervoor om schriftelijke toestemming gevraagd.

De volgende situaties zijn mogelijk:

- Twee of meer basisgroepen en/of locaties kunnen incidenteel (bijvoorbeeld in de vakantieperiodes) samengevoegd worden.
- Twee of meer basisgroepen op een locatie kunnen structureel samengevoegd worden, wanneer het kindaantal dit toelaat. Ouders geven hiervoor schriftelijke toestemming.
- Een kind kan structureel of incidenteel op een andere basisgroep geplaatst worden, met schriftelijke toestemming van ouders.
- Er zijn wenkinderen aanwezig, deze gaan wennen in hun toekomstige basisgroep. Wennen kan alleen binnen het maximale kindaantal.
- In geval van calamiteiten of acute ziekte van een pedagogisch medewerker, tot de vervangende collega aanwezig is.

Mentor

Alle kinderen op de BSO hebben een eigen mentor. Deze wordt toegewezen bij plaatsing van het kind en verandert wanneer het kind naar een andere groep gaat. De mentor is het eerste aanspreekpunt voor ouders, volgt het kind in zijn ontwikkeling en welbevinden, nodigt ouders uit voor gesprekken en zorgt voor een goede overdracht naar de volgende groep of voorziening. In Konnect is altijd zichtbaar voor ouders wie de mentor van hun kind is.

Intake en kennismaking

Wanneer het kind is aangemeld en geplaatst wordt op de BSO, worden ouders uitgenodigd voor een intakegesprek. Dit gesprek staat in het teken van wederzijdse kennismaking. Tijdens dit gesprek

krijgen ouders informatie, bijvoorbeeld over algemene regels en gegevens van de BSO of over de werkwijze. Er worden wederzijdse verwachtingen en wensen uitgesproken en ouders hebben de mogelijkheid om vragen te stellen. Ook worden er toestemmingsformulieren ingevuld en getekend, bijvoorbeeld om aan te geven of het kind op de foto mag of deel mag nemen aan het vervoer met De Kleine Wereld Bus. Wanneer de ouders gebruik wensen te maken van de Tussen Schoolse Opvang, wordt ook hier een inschrijfformulier voor ingevuld. Wanneer kinderen van de dagopvang komen kan er ook naar wens een overdracht plaatsvinden tussen kinderdagverblijf en de BSO, omdat sommige zaken soms heel prettig zijn om mee door te geven. Dit is wel altijd op te geven van de ouders.

Wenmomenten

Het is belangrijk dat kinderen zich vertrouwd voelen binnen een BSO van De Kleine Wereld. Voor nieuwe kinderen wordt daarom een wenmoment afgesproken. Op deze manier leren het kind en de ouders de nieuwe omgeving en de pedagogisch medewerkers rustig kennen. Doorgaans wordt er een wenmoment van één dagdeel afgesproken voor het kind. Dit wordt echter afgestemd op dat wat het kind en/of de ouders wensen. Het kind en de ouders krijgen een rondleiding en het kind neemt deel aan een gedeelte van het dagprogramma. Een wenmoment kan tevens samenvallen met het intakegesprek met ouders.

Openingstijden en dienstenaanbod

De BSO is 52 weken per jaar en 5 dagen per week geopend. Op maandag tot en met vrijdag, met uitzondering van de algemeen erkende feestdagen en één studiedag per jaar. Openingstijden verschillen per voorziening, omdat deze aansluiten bij de eindtijden van school. Er wordt voorschoolse-, naschoolse- en vakantieopvang (zie 3.1.8) geboden. De voorschoolse opvang opent om 7.00 uur en duurt tot de school start. De naschoolse opvang start aansluitend na school en is geopend tot 19.00 uur, afhankelijk van de basisschool van uw kind. De Kleine Wereld vindt het belangrijk om ouders opvang te kunnen bieden die zo dicht mogelijk aansluit bij hun wensen en werktijden. Daarom kunnen zij kiezen uit een zeer divers en passend dienstenaanbod. Zie hiervoor het "dienstenaanbod BSO".

Vakantieopvang

BSO De Speelwereld is de basisvoorziening voor alle kinderen tijdens de vakantieperiodes, ook voor kinderen van De Toverwereld. Hiervoor tekenen de ouders in het plaatsingscontract. De Speelwereld is in de vakantie de gehele dag geopend. Per dag is zo mogelijk een vaste pedagogisch medewerker van iedere locatie aanwezig. De Speelwereld wordt als basisvoorziening gekozen omdat deze locatie volop ruimte en mogelijkheden biedt voor kinderen van

verschillende leeftijden. In de vakantieperiode zijn er vaak minder kinderen aanwezig, waardoor één locatie gebruikt kan worden. Wanneer het kind aantal oploopt, kan ook De Toverwereld gebruikt worden voor vakantieopvang en wordt de groep opgesplitst. Hiervan worden ouders tijdig op de hoogte gebracht. In de vakantieperiode worden de bestaande basisgroepen onderverdeeld in nieuwe basisgroepen, waarbij kinderen uit de eigen basisgroep zoveel mogelijk bij elkaar zitten.

Tijdens vakanties werken we met weekthema's, zoals landen, sporten of eten, die als rode draad door het programma heen lopen. Er worden tevens daguitstapjes georganiseerd. Op deze dagen wordt rond 9.30 uur vanaf de BSO locatie vertrokken en zijn de kinderen rond 16.30 uur weer terug. Ouders worden hiervan op tijd op de hoogte gesteld door middel van een persoonlijke brief of melding in Konnect. Wij vragen ouders om rekening met de uitstapjes te houden als zij hun kind(eren) komen brengen en/of halen.

Flexibiliteit en extra diensten

Om de flexibiliteit in de opvang voor ouders te vergroten zijn extra diensten beschikbaar. Voor meer informatie en voorwaarden wordt verwezen naar het "dienstenaanbod BSO".

- **Flexibele opvang:** opvang op wisselende dagen en/of een variabel aantal dagdelen per week. Dit komt bijvoorbeeld van pas wanneer ouders een onregelmatig dienstrooster hebben.
- **Incidentele opvang:** extra opvang wanneer dat nodig is, anders dan op de vaste contractdagen, indien de groepsamenstelling en het aantal aanwezige pedagogisch medewerkers dit toelaat.
- **Vervoer:** voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 13 jaar kan vervoer naar de BSO afgenomen worden: eigen vervoer van De Kleine Wereld (niet in alle gevallen) en van taxibedrijven.
- **Ruilregeling:** een service waarmee ouders de dagen of dagdelen die opgenomen zijn in het contract kunnen ruilen met een andere dag of dagdeel, mits dit past binnen de planning.
- **Onderwijscontract:** 40 weken opvang en niet in de schoolvakanties, wanneer één van beide ouders in het onderwijs werkzaam is

De BSO

Horizontale basisgroepen

Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende interesses, behoeftes en ontwikkelingskansen van kinderen van verschillende leeftijden, bestaan de BSO-voorzieningen van De Kleine Wereld uit horizontale groepen. Een horizontale groep bestaat uit kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd. Binnen een horizontale groep kunnen veel verschillende en gerichte activiteiten aangeboden worden, wordt de kwaliteit van het contact tussen kinderen bevorderd en is de inrichting van de ruimte aangepast aan de leeftijd, en het ontwikkelingsniveau van het kind. Bij de overgang van een kind naar de volgende basisgroep wordt naast de leeftijd van een kind ook gekeken naar de planning en de persoonlijke ontwikkeling. Een kind kan hierdoor eerder of later overgaan.

Integraal Kindcentrum De Speelwereld

BSO De Speelwereld vormt samen met kinderdagverblijf de Speelwereld, peuterspeelzaal en basisschool St. Caecilia een integraal kindcentrum (IKC). Dit betekent dat onderwijs en opvang samen onder één dak plaatsvinden. Binnen het IKC wordt de doorgaande leerlijn van kinderen bewaakt, doordat de Speelwereld nauw samenwerkt met het onderwijs. Visie, werkwijzen, programma en communicatie worden op elkaar afgestemd. Dit doen we door middel van een kwaliteitskaart. Er kan bijvoorbeeld overleg plaatsvinden tussen pedagogisch medewerkers en leerkrachten. Thema's, activiteiten en evenementen kunnen daarnaast gezamenlijk ingevuld en georganiseerd worden. Ook wordt gebruik gemaakt van elkaars ruimtes, materialen en expertise. Het IKC biedt tevens mogelijk ruimte aan andere partners, zoals het consultatiebureau of de wijkverpleegkundige.

Naar een andere basisgroep

Het werken met horizontale basisgroepen en voorzieningen betekent dat kinderen meerder keren overgaan naar een andere basisgroep. Overgangen worden tijdig met ouders en kinderen gecommuniceerd. Wij zorgen ervoor dat overgangen zo prettig mogelijk verlopen. Kinderen kennen de verschillende ruimtes en kinderen op de eigen voorziening, waardoor de stap naar een andere basisgroep in de praktijk vaak heel klein is.

Inrichting BSO

Door middel van kleurgebruik, meubels en aankleding wordt een huislijke sfeer gecreëerd waar kinderen, ouders en pedagogisch medewerkers zich thuis voelen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen van alle leeftijden volop bewegingsvrijheid hebben en op een veilige manier zelf de ruimte kunnen ontdekken. Dit kan in de eigen groep, maar ook in de gymzaal, kookcafé of buitenruimte.

Daarnaast vinden wij het belangrijk dat kinderen keuzevrijheid hebben in spel en materiaal. Veel spel materiaal staat op ooghoogte van de kinderen, zodat zij zelf hun spel materiaal kunnen kiezen, pakken en terugzetten. De ruimtes worden zo ingericht dat er voldoende rust is. Kinderen kunnen op verschillende plekken samen spelen, maar ook rustig alleen. We creëren verschillende speelhoeken, met afwisselende (spel)materialen die het kind aanspreken en uitdagen tot spel. Voorbeelden van hoeken zijn "de leeshoek", waar kinderen rustig een boekje lezen, "de bouwhoek", waar kinderen met blokken, echt hout en gereedschap aan de slag gaan of de "themahoek", een wisselende hoek waar kinderen met materialen van het huidige thema spelen. Het creëren van (spel)hoekjes geeft kinderen overzicht van de ruimte en spel mogelijkheden.

Kwaliteit

De Kleine Wereld heeft kwaliteit van haar opvang, zorg en begeleiding aan kinderen hoog in het vaandel staan. Kwaliteit is een continu proces, dat niet stil staat en zich blijft ontwikkelen. Het vraagt om een actieve en betrokken houding van alle medewerkers; meedenken en meedoen. De kleinschaligheid van de organisatie en korte lijnen maken dit mogelijk.

Scholingsplan. De manier waarop kennis, competenties en talenten van onze pedagogisch medewerkers geborgd en verder ontwikkeld worden, wordt ieder jaar vastgelegd in het scholingsplan. Studiedagen, coach- en functioneringstrajecten, cursussen, trainingen en workshops worden hierin opgenomen.

Kwaliteitsmedewerker. De kwaliteitsmedewerker van De Kleine Wereld bewaakt het kwaliteitsproces. Zij toetst, evalueert, stelt beleid bij en volgt ontwikkelingen op de voet. Het kwaliteitshandboek zorgt ervoor dat alle pedagogisch medewerkers op dezelfde wijze handelen.

Teamleren. De Kleine Wereld streeft naar een open klimaat, waarin pedagogisch medewerkers met

elkaar dialoog en discussie over pedagogisch handelen en kwaliteit aangaan. Zij worden hierin getraind door middel van de methode “teamleren”. Door het organiseren van kleine werkgroepen, die begeleid worden door een praktijkbegeleider, blijven pedagogisch medewerkers continu met elkaar in gesprek over elkaars handelen, ontwikkelingen en verbeteringen. Uitkomsten van de werkgroepen teamleren worden in een actieplan verwerkt.

Voor- en Vroegschoolse Educatie. De Kleine Wereld biedt Vroeg- en Voorschoolse Educatie aan volgens de VVE-methode “Puk en Ko”. Deze methode richt zich op het grijpen en creëren van educatieve- en ontwikkelingskansen voor kinderen. Het versterkt de competenties en deskundigheid van de pedagogisch medewerkers en de pedagogische kwaliteit.

Interne trainer en pedagogisch coaches. De Kleine Wereld heeft een interne VVE-trainer in huis. Zij schoolt nieuwe medewerkers in het werken met VVE. Tevens zijn er twee pedagogisch coaches in dienst. Zij coachen/begeleiden alle pedagogisch medewerkers gedurende het jaar door middel van videobegeleiding en observaties op de groepen. Pedagogisch medewerkers maken opnames van henzelf, welke zij bekijken en bespreken met de interne trainers. De video-opnames worden enkel gebruikt voor intern gebruik.

VVE-methode “Puk en Ko”

Hoewel vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) voornamelijk bedoeld is voor kinderen tot 6 jaar, worden ook op de BSO's de principes van “Puk en Ko” door de pedagogisch medewerkers toegepast. Met het motto “volg het kind, beleef de dag”, sluit deze methode uitstekend aan bij de visie, uitgangspunten en werkwijzen van De Kleine Wereld. Door Puk en Ko zijn pedagogisch medewerkers zich bewust van de activiteiten die zij aanbieden, de manier waarop zij de interactie met een kind aangaan en de manier waarop zij de ruimte en het dagprogramma inrichten. Op de BSO

hanteren we dezelfde thema's als de dagopvang alleen dan vertaalt naar de BSO leeftijd de thema's hebben dan ook een iets andere naam. VVE is zichtbaar op de BSO door thematafels, themahoeken en vertelkoffers.

Vee gaat uit van het aangeboren talent van kinderen om de wereld te ontdekken en onderzoeken. Ieder kind is van nature gericht op het onderzoeken van de omgeving en op het communiceren met anderen, in zijn of haar eigen tempo. Het is aan de pedagogisch medewerker om deze initiatieven op te merken en van een ontwikkelingskans en ontwikkelingsmoment te maken.

Werken volgens “Puk en Ko” houdt kort in dat de pedagogisch medewerkers:

- Ruimte bieden voor initiatieven van het kind
- Een sensitief-responsieve houding hebben
- Interacties met kinderen als kern van hun pedagogisch handelen gebruiken
- De brede ontwikkeling van kinderen stimuleren
- Een kind aanspreken en stimuleren in zone van naaste ontwikkeling
- Ontwikkelingsgerichte en betekenisvolle activiteiten aanbieden
- De ouderbetrokkenheid verhogen
- Werken aan een doorgaande lijn met de basisschool, binnen de BSO hebben we contact met leerkrachten wanneer er zaken spelen omtrent een bepaald kind, ook is er afstemming tussen de assistenten en school, zodat er eenduidige afspraken zijn.

Gezamenlijke ruimtes

De BSO bevat verschillende speelruimtes voor de kinderen. Naast de vaste groepsruimte kunnen de kinderen gebruik maken van bijvoorbeeld een gymzaal, buitenspeelplaats, kookcafé en hal. Per BSO voorziening zijn verschillende ruimtes beschikbaar en zijn de ruimtes verschillend ingericht. Gebruik maken van verschillende ruimtes zorgt voor ontmoetingen tussen kinderen, biedt de kans om nieuwe ontdekkingen te doen en stimuleert de verschillende ontwikkelingsgebieden.

Ruimtes op iedere locatie:

- **Buitenspeelplaats.** Op de buitenspeelplaats is voldoende ruimte voor de kinderen om samen te bewegen en spelen. De buitenruimtes van de BSO voorzieningen worden het hele jaar door gebruikt. De buitenruimte bestaat uit verschillende hoeken en variatie in materialen, toestellen, beschutting en beplanting. Zo is er een speelhuis, rekstok, tafeltennis tafel, zandbak, er zijn schommels en de schuur staat vol spelmateriaal. Buiten wordt ook samen gegeten, gespeeld of activiteiten aangeboden. Ook sportactiviteit worden aangeboden.
- **Gymzaal.** De gymzaal biedt veel ruimte en vrijheid voor alle kinderen om lekker te bewegen, klimmen en rennen. Er zijn verschillende materialen aanwezig die

gebruikt worden voor bewegingsspelletjes zoals hoepels, pionnen en pittenzakjes. Er zijn maten op de vloer en een stormbaantje kan opgezet worden om samen overheen te klimmen. Hier wordt ook groepsspel gestimuleerd.

Ruimtes specifiek voor BSO De Toverwereld:

- **Binnenruimte.** De binnenruimte is een grote ruimte die bestaat uit verschillende hoeken, zoals de bouw-, lees-, techniek- en knutselhoek. De ruimte kan worden opgedeeld in twee gedeelten, waardoor de kinderen in twee of meer basisgroepen worden gesplitst bij aanvang. De binnenruimte is sfeervol ingericht waarbij de kleuren van De Kleine Wereld zijn gebruikt.
- **Kookcafé.** Het kookcafé heeft een bar en biedt ruimte en mogelijkheden om samen met de kinderen kookactiviteiten te ondernemen. Er is kindvriendelijk keukengerei aanwezig waarmee bijvoorbeeld koekjes, soep of fruitsalades gemaakt worden. Kinderen maken kennis met eten, de bereiding en schoonmaak.
- **Extra speelruimtes.** Naast de grote binnenruimte zijn er ook 2 aangrenzende kleinere ruimtes voor de kinderen. Een van deze ruimtes is ingericht om te ontspannen en rustig een boekje te kunnen lezen. Er staat onder andere een bank en een tafel. De andere ruimte is gericht op de 8+ kinderen en heeft onder andere een voetbaltafel en computer.
- **Aula** op de drukke dagen van de BSO, wordt de aula gebruikt om met 1 basisgroep op te starten, zodat er bij alle basisgroepen de rust kan zijn. Verder wordt de aula op dit moment niet gebruikt als activiteitenruimte

Ruimtes specifiek voor BSO De Speelwereld:

- **De binnenruimte** biedt een veilige en uitdagende speelplek waar vooral vrij spel wordt aangeboden. Door de diversiteit aan materialen worden de kinderen geprikkeld tijdens hun spel. Ook hier zijn verschillende hoeken aanwezig.
- **Kookcafé.** Het kookcafé biedt ruimte en mogelijkheden om samen met de kinderen kookactiviteiten te ondernemen. Er is kindvriendelijk keukengerei aanwezig waarmee bijvoorbeeld koekjes, soep of fruitsalades gemaakt worden. Kinderen maken kennis met eten, de bereiding en schoonmaak.
- **Huiskamer.** De huiskamer is een aparte ruimte gericht waar kinderen kunnen ontspannen en lezen. De ruimte is ingericht als echte huiskamer.
- **De Aula.** Een grote ruimte, waar d.m.v. verschillend meubilair 2 basisgroepen zitten, 1 groep met grote steigerhouten tafels, en 1 groep aan houten tafels met gekleurde stoelen. Er is een kast vol materialen. De kinderen kunnen hier samen heerlijk spelen. En of even relaxen op de bank.
- **Handenarbeidlokaal.** In deze ruimte zijn veel creatieve materialen aanwezig om te knutselen, bouwen, timmeren, verven of tekenen.

- **De spelletjesruimte.** in deze ruimte kunnen kinderen heerlijk en spelletje spelen, aan de tafels met banken is voldoende ruimte.

Thema's en vieringen

Binnen de BSO voorzieningen wordt gewerkt aan de hand van thema's. De thema's zijn vastgelegd in de jaarplanner en duren een aantal weken. Denk bijvoorbeeld aan de vier seizoenen, dieren, logeren, vervoersmiddelen, circus of beroepen. Het gebouw en de groepen worden aangekleed en ingericht in de sfeer van het thema. Het thema krijgt verdere invulling door activiteiten, knutselwerken, liedjes, optredens en gesprekken die op het thema gebaseerd zijn. Het thema komt tevens terug in de routines, uitstapjes en vrij spel.

Thema's zorgen ervoor dat kinderen bewust met een onderwerp bezig zijn, hier samen dingen over ontdekken en het onderwerp steeds meer gaat leven en verdieping krijgt. Daarnaast zijn er themaweken waarin een feest centraal staat, de feestweken. Denk aan Sinterklaas, Kerst, Pasen en carnaval. Binnen de BSO voorzieningen wordt daarnaast aandacht besteedt aan het vieren van verjaardagen, geboortes van broertjes of zusjes of overgangen naar de middelbare school. Het kind staat centraal en wordt in het zonnetje gezet.

Een dag op de BSO

Brengen en halen, komen en gaan

Wij vinden het belangrijk dat kinderen en ouders zich direct welkom voelen bij De Kleine Wereld. Zij worden persoonlijk begroet en aangesproken door de pedagogisch medewerkers. Een BSO-middag of dag wordt gestart in de basisgroep van het kind. Het kind en de ouders weten waar zij terecht kunnen en bij wie zij moeten zijn.

De Toverwereld en Speelwereld zijn in school gevestigd, waardoor de meeste kinderen op schooldagen zelf naar de BSO komen. De jongste kinderen worden door de pedagogisch medewerkers opgehaald bij de klas. Kinderen van andere scholen worden opgehaald door de bus van De Kleine Wereld. De bus kan gereden worden door een vrijwilliger, maar gebeurt over het algemeen door onze eigen beroepskrachten. Mocht het wel door een vrijwilliger gebeuren dan blijft de pedagogisch medewerker op de groep bij de kinderen, om de

rust en stabiliteit te bewaken. We werken met bekende vrijwilligers die in het bezit zijn van een Verklaring Omtrent Gedrag.

De momenten waarop een kind gehaald wordt zijn de meest voorkomende contactmomenten met ouders. De pedagogisch medewerker geeft iedere ouder een persoonlijke overdracht. Met ouders worden de ervaringen van de dag gedeeld. Het kind wil misschien zelf iets laten zien of vertellen. In de leeftijd van 8 tot 13 jaar komt het voor dat kinderen zelfstandig naar huis mogen. Hiervoor hebben ouders getekend. Wanneer dit het geval is, bestaat de mogelijkheid tot een telefonische overdracht.

Dagprogramma

Dagprogramma maandag, dinsdag en donderdag Toverwereld

15.15	Kinderen komen naar de BSO of worden door pedagogisch medewerkers van school gehaald.
15.30 - 16.00	Gezamenlijk fruit en drinken
16.00 - 16.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
16.45 - 17.00	Gezamenlijk tussendoortje en drinken
17.00 - 17.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
17.00 -	Vrij spel, halen en overdracht ouders
18.45/19.00	

Dagprogramma woensdag, vrijdag en studiemiddagen Toverwereld

12.00 - 12.30	Kinderen komen naar de BSO of worden door pedagogisch medewerkers van school gehaald.
12.30 - 13.15	Gezamenlijke lunch aan tafel
13.15 - 15.30	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
15.30 - 16.00	Gezamenlijk fruit en drinken
16.00 - 16.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
16.45 - 17.00	Gezamenlijk tussendoortje en drinken
17.00 - 17.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
17.00 -	Vrij spel, halen en overdracht ouders
18.45/19.00	

Dagprogramma maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag Speelwereld

14:30	Kinderen komen naar de BSO of worden door pedagogisch medewerkers van school gehaald.
14:30 - 15.00	Gezamenlijk fruit en drinken
15.00 - 16.30	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
16.30 - 16:45	Gezamenlijk tussendoortje en drinken
16:45 - 18:00	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
18.00 - 19.00	Vrij spel, halen en overdracht ouders

Dagprogramma woensdag, Speelwereld

12.30	Kinderen komen naar de BSO of worden door pedagogisch medewerkers van school gehaald.
12.30 - 13.15	Gezamenlijke lunch aan tafel

13.15 - 15.30	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
15.30 - 16.00	Gezamenlijk fruit en drinken
16.00 - 16.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
16.45 - 17.00	Gezamenlijk tussendoortje en drinken
17.00 - 17.45	Activiteit, vrij spel, buiten spelen
17.00 -	Vrij spel, halen en overdracht ouders
18.45/19.00	

Dagprogramma vakantieopvang Speelwereld en Toverwereld

07.30 - 09.30	Kinderen worden gebracht, overdracht met ouders, vrij spel of gezamenlijk spel
09.30 - 10.00	Gezamenlijk fruit en drinken
10.00 - 12.00	Activiteitenronde 1 (vrij spel, uitstapje, buiten spelen)
12.00 - 13.00	Gezamenlijke lunch
13.00 - 14.00	Vrij spel
14.00 - 16.00	Activiteitenronde 2 (vrij spel, uitstapje, buiten spelen)
16.00 - 16.30	Gezamenlijk tussendoortje en drinken
16.30 -	Vrij spel, activiteiten, buiten spelen, halen en overdracht ouders.
18.45/19.00	

Er zijn verschillende activiteitenblokken. Kinderen kunnen zelf kiezen aan welke activiteit zij willen deelnemen of in welke ruimte zij willen spelen. Er kan afgeweken worden van het dagprogramma. Naast geplande activiteiten en vrij spel, is er ruimte voor spontane ideeën. Daarnaast worden regelmatig grootschalige activiteiten georganiseerd, zoals zeskamp en kunstmarkt.

8+ aanbod

Oudere kinderen hebben meer uitdaging nodig en behoefte aan meer zelfstandigheid. Daarom heeft De Kleine Wereld een speciaal activiteitenprogramma voor kinderen in de leeftijd van 8 tot 13 jaar. Denk bijvoorbeeld aan sport-, techniek-, drama/dans- of creatieve workshops. De 8+ kinderen van beide BSO locaties ondernemen veel activiteiten samen. Er is een beweegspecialist die zich speciaal richt op de 8+ kinderen. Ook creëren we op de voorzieningen een eigen plek voor de 8+.

Activiteitenborden

Om kinderen te helpen de dag te begrijpen en om alle routines en activiteiten te ondersteunen,

worden activiteitenborden gebruikt. Dit stimuleert tevens het tijdsbesef. Op de activiteitenborden wordt aangegeven hoe het dagprogramma eruit ziet en welke activiteiten(blokken) er zijn. Door middel van foto's wordt aangegeven wie werkzaam zijn en welke pedagogisch medewerker welke activiteit begeleid. De activiteitenborden hangen op ooghoogte van de kinderen, zodat zij zichtbaar en bereikbaar zijn. Kinderen worden betrokken bij het invullen van de activiteitenborden.

Eten en drinken

Samen eten en drinken is een sociale activiteit, waarbij aandacht en rust belangrijk zijn. Eet- en drinkmomenten zijn gezellige, ontspannen en leuke momenten samen met de kinderen. Er worden grapjes gemaakt en gesprekjes gevoerd. De kinderen helpen mee aan de maaltijd en worden gestimuleerd om zo veel mogelijk zelfstandig te eten. Ze smeren hun eigen boterham, kiezen zelf het beleg en dekken de tafel.

Gedurende de dag zijn er een aantal vaste eet- en drinkmomenten. Deze zijn terug te vinden in het dagprogramma. Het voedingsbeleid van De Kleine Wereld kenmerkt zich door een gevarieerd, gezond en verantwoord aanbod, kwalitatief goede producten en zo min mogelijk ongezonde tussendoortjes. Er wordt vers fruit aangeboden dat het aanbod volgt van de seizoenen. De broodmaaltijd bestaat uit tarwebrood, verschillende belegsoorten en melk. Tussendoortjes bestaan vaak uit een cracker met beleg, yoghurt, rauwkost of iets wat kinderen zelf gemaakt hebben in het kookcafé. Pedagogisch medewerkers stimuleren kinderen voldoende te eten en goed te drinken. Tijdens de gezamenlijke drinkmomenten krijgen kinderen ranja. Water wordt onbeperkt aangeboden. Wanneer kinderen trakteren op de BSO vragen wij ouders rekening te houden met het voedingsbeleid.

De maaltijden worden verzorgd door De Kleine Wereld. Met allergieën, diëten of specifieke wensen van ouders wordt zorgvuldig omgegaan. Wij passen het aanbod zo nodig aan op het kind en zoeken naar alternatieven. Wanneer het aanbod van De Kleine Wereld niet voldoet, kunnen ouders zelf eten of drinken meegeven. Op de groep wordt duidelijk en zichtbaar opgehangen wat het kind niet mag en wat wel. Ook te ondernemen stappen bij een allergische reactie zijn snel terug te vinden.

Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan hygiëne en manieren. Kinderen leren bijvoorbeeld dat zij voor en na het eten hun handen wassen, even op elkaar wachten, verpakkingen sluiten en netjes met de verschillende producten omgaan. Pedagogisch medewerkers geven het goede voorbeeld. Ze

besteden de grootste zorg aan hygiënemaatregelen betreffende bereiden en bewaren van voeding.

(Voor)lezen

Op de BSO wordt regelmatig (voor)gelezen. Door samen te lezen leert een kind veel nieuwe woorden en dingen over de wereld om hem heen. Voorlezen is vooral ook erg gezellig en leuk. Kinderen genieten enorm van het samenzijn en de aandacht. Pedagogisch medewerkers lezen een verhaal voor, praten met de kinderen over het verhaal of spelen het verhaal na. Pedagogisch medewerkers laten ook de kinderen vertellen en voorlezen, stellen hen vragen en betrekken hen bij het verhaal. Dit noemen we interactief voorlezen. Een boek wordt regelmatig gebruikt als (onderdeel van een) thema en stapsgewijs geïntroduceerd door middel van een voorleescyclus. Het boek wordt dan gedurende vier of vijf weken meerdere malen en op verschillende manieren voorgelezen. Herhaling en variatie zorgen ervoor dat kinderen geboeid blijven. Bij een boek hoort een vertelkoffer en verteltafel, met materialen die het verhaal ondersteunen.

Spelen en activiteiten

Bij De Kleine Wereld hebben kinderen alle mogelijkheid en ruimte om te spelen. Er zijn momenten waarop kinderen vrij spelen, buiten spelen en activiteiten aangeboden krijgen.

Gedurende de dag worden verschillende activiteiten met de kinderen ondernomen in verschillende ruimtes. Knutselen, koken, bouwen, sporten, techniek, handenarbeid, verkleed en dansen. Het Plezier en zelf ontdekken staat voorop, het resultaat is ondergeschikt. Activiteiten staan vaak in het teken van een thema, stimuleren verschillende ontwikkelingsgebieden en sluiten aan bij de interesses van kinderen. De pedagogisch medewerker schept de voorwaarden, maar de invulling en uitvoering van activiteiten ontstaan uit de ideeën, inbreng en creativiteit van de kinderen.

Tijdens vrij spel spelen kinderen alleen, met andere kinderen of met de pedagogisch medewerkers in de verschillende ruimtes van de BSO. Er is hierbij altijd begeleiding aanwezig. Kinderen kiezen zelf waar, waarmee en met wie ze spelen. Pedagogisch medewerkers zitten vaak bij en tussen de kinderen en spelen mee op het niveau van het kind. Zij gaan mee in fantasie, lokken interactie uit, voegen materialen toe of brengen een kind op nieuwe ideeën. Zij helpen kinderen hun spel uitbreiden, verdiepen en samen spelen. Bij nieuwe kinderen of kinderen die zich afzijdig houden, nemen pedagogisch medewerkers meer initiatief in vrij spel en stimuleren ze kinderen om mee te doen. Zolang het weer het toelaat, spelen kinderen het hele jaar door en iedere dag buiten en worden seizoensgerichte activiteiten aangeboden.

Uitstapjes

Met de kinderen worden regelmatig uitstapjes gemaakt, naar bijvoorbeeld het bos, de duinen, de speeltuin, het winkelcentrum of de bibliotheek. Samen met de pedagogisch medewerkers gaan kinderen er op uit, te voet, met de fiets (8+) of met de bus van De Kleine Wereld. De afstand en duur van de uitstapjes zijn afhankelijk van het aantal kinderen, de leeftijd en het dagprogramma. De veiligheid van de kinderen wordt altijd gewaarborgd en pedagogisch medewerkers handelen volgens het protocol 'uitstapjes'. Er gaat voldoende begeleiding met de kinderen mee, zij nemen een EHBO doos mee, maken gebruik van veiligheidsriemen en hebben een telefoon op zak.

Lichamelijke verzorging

Gedurende de dag worden kinderen gestimuleerd om handen te wassen, eigen monden te poetsen en zelf naar het toilet te gaan. Kinderen kunnen gebruik maken van de kindertoiletten op de voorzieningen. Er is een lage wastafel aanwezig, met zeep en papieren handdoekjes, zodat kinderen dit zelf kunnen doen. Kinderen krijgen een compliment als zij hun handen hebben gewassen. Hoewel de meeste kinderen zindelijk zijn wanneer zij op de BSO komen, helpen de pedagogisch medewerkers de jongsten na het ontlasten of verschonen kinderen na een 'ongelukje'. De pedagogisch medewerker respecteert de privacy en intimiteit van het kind. De pedagogisch medewerkers besteden zelf tevens aandacht aan een goede (hand)hygiëne en zorgen dat het toilet altijd schoon is met voldoende toiletpapier.

Ontwikkeling: stimuleren en activiteiten

De rol van de pedagogisch medewerker

Kinderen worden geboren met een enorm vermogen en motivatie om de wereld om hen heen te onderzoeken en ontdekken. Ze gaan uitdagingen

aan, doen elkaar na en willen dingen zelf doen. Hierdoor leren kinderen vooral tijdens spontane activiteiten, alledaagse situaties en van interactie met de omgeving. Iedere situatie biedt kinderen een kans om te leren en ontwikkelen. Aan pedagogisch medewerkers de belangrijke taak om deze kansen te zien, grijpen en creëren.

- » **Kansen grijpen.** Pedagogisch medewerkers zien tijdens dagelijkse routines, verzorging en spel kansen om ontwikkelen te stimuleren. Ze luisteren en kijken, spelen mee en breiden spel of ontdekkingen verder uit. Ze zien kansen om te praten, onderzoeken of het kind iets te leren.
- » **Kansen creëren.** Pedagogisch medewerkers creëren leeransen door gerichte activiteiten of (spel)materiaal aan te bieden. Ze geven aanmoediging, aanwijzingen en hulp binnen de zone van naaste ontwikkeling en betrekken kinderen actief bij routines of klusjes.

Pedagogisch medewerkers spelen een actieve rol in het begeleiden en stimuleren van de ontwikkeling. Zij bieden een kind altijd die dingen aan waar het interesse voor heeft en aan toe is, zonder een kind te overvragen. Een gevoel van veiligheid en vertrouwen is immers de belangrijkste voorwaarde om te kunnen leren. Pedagogisch medewerkers helpen kinderen hun kwaliteiten, vaardigheden en competenties steeds verder te ontwikkelen.

Sensitieve-responsiviteit. Aansluiten aan bij het spontane leren en spelen van kinderen door signalen, behoeften en initiatieven van kinderen op te merken en hier adequaat op te reageren.

Aansluiten bij het kind. Aansluiten bij belevingswereld, niveau en interesse van kinderen, door goed naar hen te kijken en luisteren. Hierdoor hebben taal en activiteiten betekenis voor kinderen, zijn ze herkenbaar en is de betrokkenheid van het kind hoog.

Ontdekkingsgericht. Het zelf ontdekken, ervaren, proberen en doen (het proces) van kinderen voorop stellen, door hen ruimte en tijd te geven om dingen op eigen tempo en manier te doen

Ontwikkelingsgericht. De brede ontwikkeling van kinderen stimuleren door leerervaringen bewust en gericht uit te lokken. Kinderen blijven uitdagen een stapje verder in hun ontwikkeling te zetten.

Zone van naaste ontwikkeling. Interactie, stimulans en activiteiten sluiten aan bij datgene wat een kind nog net niet zelfstandig kan, maar met hulp, aanmoediging of begeleiding wel lukt.

Cognitieve ontwikkeling

Bij de cognitieve ontwikkeling gaat het om het verwerven, verwerken, opslaan en toepassen van kennis. Een kind verwerkt alle prikkels en informatie om hem heen en leert de wereld steeds beter kennen en begrijpen. Het geheugen en denkvermogen van kinderen ontwikkelt zich. Ze leren tellen, meten en rekenen, verbanden zien, informatie ordenen, problemen oplossen, tijdsbesef, hun aandacht steeds langer vasthouden, kleuren, plannen en oorzaak-gevolg relaties. Bij kinderen op de BSO neemt het geheugen en concentratievermogen sterk toe.

Kansen grijpen

Leerervaringen op cognitief gebied komen terug in spontaan spel van kinderen en alledaagse situaties. Kinderen ontdekken en de pedagogisch medewerkers gaan met hen op onderzoek uit. Bijvoorbeeld het uit elkaar halen van een oud fotoestel: hoe werkt dat nou en hoe zit een fotoestel in elkaar? Of werken met de zwaartekracht door verschillende materialen te laten vallen en te kijken wat er gebeurt: de veer is langzaam en het houten blokje snel. Hoe kan dat? Zij dagen kinderen in iedere situatie uit tot zelf nadenken, vergelijken, sorteren, ordenen en meten. Ze stellen vragen, praten, leggen uit en benoemen. Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat kinderen tijdens spontaan spel gebruik kunnen maken van materialen in verschillende kleuren, vormen en maten, cognitief materiaal, zoals constructie- en puzzelmateriaal en van wereldmaterialen, zoals een hark of bezem, potten en pannen, waarmee kinderen de wereld naspelen.

Kansen creëren

Kinderen op de BSO kunnen logisch nadenken en verbanden leggen. Ze weten wat ze willen weten en willen kunnen. Pedagogisch medewerkers creëren activiteiten voor de kinderen waarmee zij de interesses en cognitieve ontwikkeling aanspreken. Activiteiten zijn gericht op constructie (uit elkaar halen en in elkaar zetten), techniek (bijvoorbeeld zwaartekracht), tijd (volgorde gebeurtenissen, verwachtingen), denken en redeneren en oorzaak-gevolg (verbanden tussen gebeurtenissen).

- **Boekjes, tijdschriften en platen:** praten over gebeurtenissen, oorzaak-gevolg, emoties, tijd, en samenvatten om de verhaalstructuur te leren
- **Memorie:** plaatjes benoemen, herkennen, onthouden en ordenen.
- **Puzzels:** Van delen naar het geheel werken, ruimtelijk inzicht.
- **Kinderspelletjes:** ik zie, ik zie, wat jij niet ziet, zoeken en verstoppen, zakdoekje leggen.
- **Koken:** wegen, hoeveelheden mengen, tijd in de oven of pan en wat gebeurt er met het eten? Zintuiglijke bewustwording.
- **Winkeltje:** geld, weegschaal, producten, wat kost iets en hoeveel geld krijg je terug?
- **Knutselen:** gebruik van verschillende vormen, materialen, kleuren, groottes, constructie.
- **Thema "dit ben ik":** leren kennen en vergelijken van lengte, haarkleur, grootte voeten en handen, maar ook verschillende karaktereigenschappen.
- **Raadspelletjes:** voorwerpen onder een theedoek en een weghalen, weet-wat-je-eet-spel (oogjes dicht en mondje open).
- **Sorteren, ordenen en tellen:** ordenen naar soort, grootte of kleur.
- **Schatten en anticiperen:** parcours met de blinddoek.
- **Rekenen:** magisch vierkant, regenmeter.
- **Constructie en techniek:** kettingreactie, drijven of zinken, zelf zeep of gel maken,
- **Muziek:** muziekquiz (herkennen)
- **Rollenspellen en debatteren:** nadenken over actuele onderwerpen, abstract denken en empathie ontwikkelen.

Stimulerende communicatie en interactie:

- **Initiatieven volgen:** alert zijn op zowel duidelijke als onopvallende initiatieven van kinderen om contact te maken, zoals praten, glimlachen, oogcontact, wenkbrauwen optrekken en aanraken.
- **Ontvangstbevestiging geven:** aangeven dat een signaal of contactinitiatief begrepen is, door knikken, meedoen of herhalen. Een kind voelt zich begrepen, gezien en gehoord.
- **Instemmend benoemen:** laten weten dat het goed is wat het kind doet en contact houden met het kind door de interacties van het kind te benoemen.
- **Beurt verdelen:** kinderen krijgen om de beurt aandacht, mogen om de beurt vertellen en luisteren en volgen elkaar actief. Het kind leert iets over zichzelf en het omgaan met elkaar.
- **Prettig leidinggeven:** het proces sturen vanuit aandacht, in woorden en/of gedrag. Letten op initiatieven en deze ondersteunen. Zorgen dat contact mogelijk is, zonder zelf veel te sturen

Senso-motorische ontwikkeling

De wisselwerking tussen zintuigen (sensoriek) en bewegen (motoriek) noemen we senso-motoriek. Zintuigen en bewegen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Door voelen, proeven, zien, horen en ruiken, krijgen kinderen informatie over zichzelf en de wereld om hen heen. Bewegen is vaak een reactie op informatie of ervaringen van de zintuigen. Een fietsend kind beweegt, maar voelt ook het stuur in zijn handen, ziet waar hij naartoe gaat en luistert of er anderen in de buurt zijn. Bij de motorische ontwikkeling wordt onderscheid gemaakt tussen grote (bewegen met het hele lichaam zoals rollen, dansen) en kleine (bewegen met vingers en handen zoals vastpakken en tekenen) motoriek.

Kansen zien en grijpen

Wanneer kinderen ruimte en materiaal krijgen om te rennen, kruipen, klimmen, glijden, springen, bouwen of sporten, gaan ze zelf en spontaan op deze uitdagingen in. Pedagogisch medewerkers gebruiken verschillende ruimtes en stellen verschillende uitdagende materialen beschikbaar, zoals blokken, ballen, potloden, waskrijt, matten of hockeysticks. Buiten grijpen zij kansen om wind te voelen, bloemen te ruiken, wolken te kijken, vogels te horen en zand te voelen. Pedagogisch medewerkers richten zich op het plezier van bewegen en moedigen spontane pogingen en initiatieven aan. Een kind dat een handstand doet of figuren maakt met strijkkralen wordt gezien en krijgt een compliment. Kinderen krijgen de kans om vaardigheden te oefenen, met vallen en opstaan, en worden geprikkeld om het weer te proberen. Bewegen wordt uitgelokt door zelf mee te spelen en voorbeeldgedrag. Als de pedagogisch medewerker tegen een bal schopt, doen de kinderen vanzelf mee. Kinderen doen zoveel mogelijk zelf of proberen het zelf. Knoopjes dicht doen, brood smeren of hinkelen.

Kansen creëren

- **Bewegingsactiviteiten** in de gymzaal of buitenspeelplaats: tikkertje, verstoppertje, stoelendans, hockey, voetbal of andere spelen, van hoepel naar hoepel springen, pilonnenslalom, de stormbaan trotseren.

- **Evenwichtsactiviteiten:** balanceren over de evenwichtsbalk, fietsen, steppen, stelten, buiten zijn als het hard waait, verschillen in hoogte en diepte laten ervaren door heuveltjes of obstakels.
- **Knutselactiviteiten** ten behoeve van de kleine motoriek en zintuigen: krijt, papier, kleurpotloden, verf, stempels, een schaar etc.
- **Kleine motoriek** activiteiten: puzzelen, strijkkralen, constructiemateriaal, lego, torens bouwen, muziekinstrumenten etc.
- **Grote motoriek** activiteiten: voetballen op het veldje, klimmen, bewegen en dansen op muziek, door dozen kruipen, springen, rennen.
- **Zintuiglijke activiteiten** en ervaringen: water- en zandtafel, harde, zacht, koude, warme, gladde, ruwe, kleverige, natte materialen producten ruiken of proeven, natuurlijke materialen zoals zand, modder, takjes, steentjes voelen en er werkjes mee maken.
- **Oudere kinderen:** competitie spel (spellen in teams en mede gericht op uithoudingsvermogen en prestatie).

Emotionele ontwikkeling

Een goede emotionele ontwikkeling van kinderen is belangrijk, omdat er vertrouwen ontstaat in andere mensen en in het kind zelf. Kinderen worden bewust van zichzelf, van hun eigen identiteit en zij ontwikkelen een positieve levenshouding, waarin ze plezier hebben in wat ze doen en wie zij zijn. Aandacht, vertrouwen en steun van de andere mensen, in het bijzonder ouders en verzorgers (bijvoorbeeld pedagogisch medewerkers) hebben kinderen nodig om emotionele competenties te ontwikkelen. Ze leren emoties op juiste wijze te begrijpen, uit te drukken en te reguleren.

Kansen zien en grijpen

Pedagogisch medewerkers reageren op het kind wanneer hij of zij lacht, huilt, vertelt of iets laat zien, bijvoorbeeld een dansje of een knutselwerkje waar ze trots op zijn. Kinderen worden door de pedagogisch medewerker getroost, er worden grapjes gemaakt, kinderen krijgen complimentjes, worden aangemoedigd en er wordt vertrouwen uitgesproken. Zij doen dit door bijvoorbeeld een

duim op te steken, een high five of te benoemen dat een kind het goed doet. Door vertrouwen uit te spreken durven kinderen te ondernemen, ontdekken en vrij van belemmeringen te spelen. Tijdens het spelen is de pedagogisch medewerker degene waar het kind contact mee houdt; door oogcontact of door nabijheid te zoeken.

Kansen creëren

- **Spiegel:** samen persoonlijke kenmerken, overeenkomsten en verschillen bekijken, ook karaktereigenschappen.
- **Voorlezen:** tijdens voorlezen worden onderwerpen besproken als jongens en meisjes, verliefd zijn of kinderen en volwassenen. Er ontstaat bewustwording van emoties, identiteit, sekse en leeftijd.
- **Zelf lezen:** door zelf tijdschriften, lees- en informatieve boeken te lezen ontstaat bewustwording van emoties, identiteit, sekse en leeftijd.
- **Succeservaringen:** met kinderen worden activiteiten ondernomen die zij leuk vinden, waar ze goed in zijn of de zone van naaste ontwikkeling aanspreekt, waardoor ze succes ervaren in wat ze doen.
- **Regels en grenzen:** pedagogisch medewerkers bieden een duidelijk dagritme en vaste rituelen en zij stellen consequent en duidelijke regels en grenzen. Op deze manier weet een kind waar hij aan toe is.
- **Fantasiespel:** door situaties uit te spelen leren kinderen komen tot oplossingen voor problemen. Kinderen kunnen (samen met de pedagogisch medewerker) ook emoties en gevoelens uitspelen.
- **Familiemuur:** samen kijken en praten over foto's van familieleden die in de groep hangen.
- **Emoties:** emoties overgooien of gelukspoppetjes maken.

Sociale ontwikkeling

Sociale competenties ontstaan in relatie met anderen. Kinderen leren omgaan met zowel volwassene als leeftijdgenootjes. Ze leren samen spelen, samen delen, hulp vragen en ontvangen, rekening houden met anderen en zij ontwikkelen een gevoel van verbondenheid.

Kansen zien en grijpen

Kinderen bevinden zich in een groep en de pedagogisch medewerker maakt deel uit van deze groep. Pedagogisch medewerkers stimuleren sociaal gedrag binnen de groep door te praten, uit te leggen en gedrag te benoemen. Ze betrekken de kinderen bij het groepsgebeuren door hen mee te laten denken en doen in routines en activiteiten. Pedagogisch medewerkers begeleiden samen spelen tijdens vrij spel en mogelijke conflicten die ontstaan. Hoe praat je met elkaar en hoe los je

dingen op? Als blijkt dat kinderen er zelf niet uit komen, grijpt de pedagogisch medewerker in. Zij geeft het goede voorbeeld en geeft kinderen de mogelijkheid haar na te doen. Wanneer kinderen leuk samen spelen geven de pedagogisch medewerkers de kinderen complimenten en benoemen wat ze goed vinden, bijvoorbeeld: "wat kunnen jullie goed samen delen". Kinderen krijgen de mogelijkheid om de pedagogisch medewerkers of elkaar te helpen en leren ook om hulp te vragen als iets niet lukt.

Kansen creëren

Naast het feit dat kinderen zich in een groep bevinden en elkaar hier ontmoeten, worden ook gerichte activiteiten aangeboden door de pedagogisch medewerker.

- **Groepsdoorbroken werken:** kinderen van verschillende leeftijden spelen met elkaar en ondernemen samen activiteiten. Pedagogisch medewerkers stimuleren de oudere kinderen om jongere kinderen te helpen en zij stimuleren jonge kinderen om een voorbeeld aan oudere kinderen te nemen.
- **Activiteiten in grote groep:** activiteiten worden met de hele groep gedaan.
- **Activiteiten in kleine groep:** de groep wordt gesplitst om rust te creëren en activiteiten worden in kleine groepjes gedaan.
- **Activiteiten in tweetallen:** De pedagogisch medewerker stimuleert het spelen in tweetallen, bijvoorbeeld het spelen in de ontdekhoeken of puzzelen.
- **Spelmateriaal:** spelmateriaal wat samen spelen stimuleert, bijvoorbeeld de tafeltennis, de wip of jeu de boules. Kinderen leren samen delen door om de beurt gebruik te maken materialen.
- **Helpen:** kinderen leren andere kinderen en de pedagogisch medewerker helpen en samenwerken.
- **Imitatiespel:** bijvoorbeeld bewegingsspel, beurt-neem-spel, routines of rituelen imiteren of het imiteren van voorbeelden.
- **Kindervergaderingen:** kinderen leren voor zichzelf opkomen, naar elkaar te luisteren, elkaar uit te laten praten en meningen van anderen in overweging te nemen. Ze leren

accepteren, tot consensus of tot een compromis te komen. Maar ze leren ook samen organiseren, zoals de kunstmarkt of de kersttocht.

- **Creatief:** harmonicatekening maken of doorgeefverhaal schrijven.
- **Sport en spel in teamverband:** onder leiding van de bewegingsdeskundige wordt bijvoorbeeld slagbal, vangbal, hockey of voetbal gespeeld.

Taal- en spraakontwikkeling

Het gebruik van taal, communicatie en interactie is belangrijk binnen de BSO. Taal helpt kinderen de wereld te begrijpen, prikkelt de verbeelding, zorgt voor contact maken en is een manier om emoties en ervaringen te delen en begrijpen. Er zijn grote verschillen in het tempo van de taalontwikkeling, door verschillende achtergronden of voorbeelden uit de directe omgeving. Jonge kinderen op de BSO zijn nog bezig met het ontwikkelen van de woordenschat, lezen nog niet en worstelen met grammatica. Oudere kinderen op de BSO ontwikkelen voornamelijk begrip en actief gebruik van taal.

Kansen zien en grijpen

Pedagogisch medewerkers zorgen voor een rijk taalaanbod. Ze sluiten aan bij het niveau van het kind en zorgen dat het kind hen begrijpt en kan volgen. Ze geven zelf het goede voorbeeld door grammaticaal goed Nederlands te praten en goedlopende zinnen te maken. Pedagogisch medewerkers benoemen wat ze (gaan) doen, voorwerpen en gebeurtenissen. Ze benoemen wat een kind ziet, voelt, ruikt, hoort, proeft of doet. Door te benoemen leert een kind spelenderwijs de betekenis van woorden en begint verbanden te begrijpen. Pedagogisch medewerkers geven daarnaast feedback. Ze herhalen de woorden van een kind in uitgebreide vorm en in verbeterde vorm. Bijvoorbeeld, een kind zegt: "Bas in de plas geloopt". De pedagogisch medewerker herhaalt: "Ja, Bas heeft in de plas gelopen". Ze reageren op de inhoud en niet op fouten. Kinderen voelen zich dan bevestigd en zullen vanzelf de correcte vorm overnemen. Pedagogisch medewerkers geven een kind ruimte om te praten en zelf iets onder woorden te brengen. Ze breiden taal die het kind gebruikt uit, laten soms een stilte vallen, stellen verschillende soorten vragen, tonen interesse en vragen door, nemen ideeën van kinderen als uitgangspunt en doen af en toe een prikkelende uitspraak die reacties uitlokt. Pedagogisch medewerkers grijpen dagelijkse momenten, routines en één-op-één situaties aan voor gesprekjes met kinderen. Ze zijn dicht bij de kinderen en spelen met hen mee, waardoor zij verbale uitdaging bieden en inspelen op gesprekjes tussen kinderen. Oudere kinderen worden uitgedaagd door debatteren en leren presenteren om taal te bevorderen.

Kansen creëren

Hoewel taal een grote en voorname rol speelt in alle activiteiten die de pedagogisch medewerkers samen met de kinderen ondernemen, bieden zij ook bewuste en gerichte taalactiviteiten aan.

- **Interactief voorlezen:** kinderen krijgen de ruimte om hun gedachten te uiten en worden betrokken bij het voorlezen. Er wordt gevraagd naar de ervaringen van kinderen, de kinderen mogen voorspellen wat er gaat gebeuren en ze krijgen een luistervraag mee. Er is ruimte voor inbreng en opmerkingen van kinderen en vragen.
- **Zelf lezen:** kinderen krijgen lees- en informatieve boekjes, stripverhalen en tijdschriften aangeboden.
- **Vertelkoffer:** een koffer of tas, waarin voorwerpen en personages uit een boek zitten, die het kind helpen duidelijk te maken wat bepaalde woorden in het boek betekenen.
- **Verteltafel:** een tafel in de groepsruimte met voorwerpen en personages uit het boek, bedoeld voor kinderen om het verhaal na te spelen.
- **Themawoorden:** pedagogisch medewerkers stellen, aan de hand van een thema of boek, een lijst met woorden op, die zij kinderen willen leren. Deze themawoorden komen steeds terug.
- **Vertelplaten:** grote platen waar van alles op te zien is en gebeurt, zonder tekst. Kinderen kunnen hun eigen verhaal erbij vertellen of beantwoorden vragen.
- **Taalspellen:** bijvoorbeeld een hoorspel, een quiz, wie of wat ben ik en geheimschrift.

Het kind

Observeren, volgen en signaleren

Pedagogisch medewerkers volgen en observeren de ontwikkeling van de kinderen, waardoor zij kunnen inspelen op ontwikkelingskansen en -behoeften van ieder kind. Het welbevinden van het kind, hoe voelt het kind zich binnen de groep, staat echter centraal. Door het volgen is het mogelijk om begeleiding op maat te bieden en accenten in de begeleiding te leggen. Een kind met sterke taalvaardigheden, heeft op dit gebied meer

verdieping en uitdaging nodig. Een kind dat moeite heeft met sociaal gedrag, kan op dit gebied extra begeleidt worden. Door een kind te volgen in zijn ontwikkeling worden opvallend heden of bijzonderheden tijdig gesignaleerd. Ouders worden eventueel doorverwezen naar andere professionals voor verder onderzoek of begeleiding. Dit kan zijn in samenwerking met school, of doorverwijzing naar het consultatiebureau, ook kan er een gesprek plaats vinden met de aandachtsfunctionaris meldcode kindermishandeling.

Omgaan met gedrag

Bij De Kleine Wereld worden kinderen positief benaderd en begeleid. Pedagogisch medewerkers besteden veel aandacht aan positief, gewenst of goed gedrag en zo kort mogelijk aan negatief gedrag. Zij stimuleren goed gedrag door complimenten te geven, het kind te belonen met een duim, lach of sticker en positief gedrag direct te benoemen, zoals goed samen spelen en delen, op de wc plassen of voor jezelf opkomen. Hierdoor krijgt en houdt een kind vertrouwen in zichzelf en in anderen en heeft hij plezier op de BSO. Een kind ervaart dat positief gedrag iets oplevert, waardoor hij dit gedrag vaker vertoont. De pedagogisch medewerker is consequent en duidelijk in het aangeven van regels en grenzen. Het is voor een kind duidelijk wat er van hem verwacht wordt, zonder dat een kind het gevoel krijgt dat hij voortdurend in overtreding is. Om negatief gedrag om te buigen naar positief gedrag is het ook belangrijk te begrijpen waarom een kind zich op een bepaalde manier gedraagt, het kind hier op aan te spreken en er samen over te praten. De pedagogisch medewerkers leggen het kind sociale normen en waarden uit en stimuleren kinderen om zelf oplossingen te bedenken, situaties uit te leggen en ideeën aan te dragen. Bij aanhoudend of extreem ongewenst gedrag is het mogelijk dat de mentor een gesprek met ouders aanvraagt waarin besproken wordt welke begeleiding het beste is voor het kind. De aanpak van thuis en BSO worden op elkaar afgestemd (zie **Protocol grensoverschrijdend gedrag en gedragsregels**).

Omgaan met zieke kinderen

Bij De Kleine Wereld volgen de pedagogisch medewerkers in de omgang met zieke kinderen de richtlijnen van de GGD en het protocol "zieke kinderen". Bij ziekte of andere redenen tot bezorgdheid, wordt altijd contact opgenomen met de ouders. Met collega's en ouders wordt overlegd hoe het zieke kind verzorgd wordt. Ouders blijven altijd eindverantwoordelijk voor hun kind in deze beslissingen. "De Kleine Wereld" heeft contact met een huisarts die in geval van nood snel ingeschakeld kan worden. De pedagogisch medewerker volgt het verloop van de ziekte, door regelmatig de temperatuur van het kind te meten en te

observeren hoe het kind functioneert in de groep. Zij geven kinderen geen koortsverlagende- of pijnbestrijdende middelen zonder doktersrecept geven, omdat zij het verloop van de ziekte dan niet goed kunnen volgen.

Kinderen met 38,5 graden koorts of meer dienen kinderen opgehaald te worden. Onze pedagogisch medewerkers realiseren zich dat het ophalen van het kind tijdens werktijd lastig kan zijn en denken met ouders mee. Zij hebben het welzijn van en de zorg voor het kind altijd voorop staan, maar kunnen de extra aandacht en verzorging die een ziek kind nodig heeft, slechts tot op zekere hoogte bieden. Aan ouders wordt gevraagd zo snel als mogelijk iets voor het kind te regelen.

Wanneer een kind thuis ziek wordt, wordt aan ouders gevraagd de BSO hierover tijdig te informeren. Bij ziektes met besmettingsgevaar kan ouders gevraagd worden hun kind niet de BSO te brengen. Zo nodig neemt De Kleine Wereld contact op met de GGD om advies te vragen en worden andere ouders geïnformeerd. Richtlijnen van de GGD worden hierin gevolgd. Informatie die van belang is voor alle ouders, wordt opgehangen op de BSO zodat alle ouders hier alert op kunnen zijn bij hun eigen kind. Voor het verstrekken van medicijnen hanteren pedagogisch medewerkers het protocol 'medicijnverstrekking'. Ouders tekenen een medicijnverklaring.

Kinderparticipatie

Kinderen krijgen op de BSO de mogelijkheid om mee te denken en beslissen over de activiteiten van de dag. Kinderen kunnen kiezen uit verschillende activiteiten en spelen een belangrijke rol in de invulling van de activiteiten. Voor alle voorzieningen geldt dat pedagogisch medewerkers kinderen volgen in hun initiatieven, gehoor geven aan wat kinderen aangeven, open staan voor hun ideeën en oplossingen en oriënteren waar interesses van individuele kinderen of van de groep liggen. Ook door kinderen mee te laten helpen, bijvoorbeeld door bekertjes uit te delen, wordt vorm gegeven aan participatie.

De ouders/verzorgers

Individuele contacten

Persoonlijke contacten vinden plaats tijdens het intakegesprek, breng- en haalmomenten en welbevindengesprekken. Een extra gesprek op verzoek van ouders of pedagogisch medewerkers is tevens mogelijk. Gedurende de dag zijn de BSO-voorzieningen altijd telefonisch bereikbaar. De gegevens van ouders worden actueel gehouden, zodat pedagogisch medewerkers de ouders ook altijd weten te bereiken. Individuele contacten vinden ook plaats tijdens de jaarlijkse ouderavond.

Schriftelijke informatie

Naast persoonlijk contact zijn er verschillende digitale en schriftelijke manieren waarmee contact gehouden wordt met ouders en zij op de hoogte gesteld worden van ontwikkelingen van het kind, de BSO, de organisatie of de maatschappij.

- **Konnect.** Om ouders een goed beeld te geven van wat er zich afspeelt tussen het halen en brengen van hun kind(eren) wordt er gebruik gemaakt van Konnect. Via deze ouderportaal/app krijgen ouders informatieberichten, nieuws(brieven) en foto's toegestuurd. Daarnaast kunnen er direct berichten van en naar de groep gestuurd worden en er kunnen extra en ruildagen aangevraagd en ziekmeldingen doorgegeven worden. Dit alles gebeurt in een beveiligde digitale omgeving. Zo krijgen bijvoorbeeld alleen ouders van kinderen die op de foto staan de foto te zien. Ouders geven wel of geen toestemming voor het plaatsen van foto's van hun kind via de portaal.
- **Informatiescherm.** Op iedere BSO hangt een duidelijk zichtbaar informatiescherm. Hierop worden foto's van de dag of mededelingen op getoond.
- **Informatie bij de groep.** Bij de ingang van de verschillende groepen hangt informatie over de groep, zoals de pedagogisch medewerkers, vakantielijsten, het thema, geboortes van broertjes of zusjes.
- **Sociale media.** De Kleine Wereld deelt ook via sociale media leuke momenten van de dag of relevante informatie. Kijk hiervoor op <https://www.facebook.com/dekleinewereld>. Om de veiligheid en privacy van kinderen te waarborgen hanteren we hiervoor een protocol.
- **Website.** Op www.dekleinewereld.org kunnen ouders onder andere informatie vinden over de organisatie en de huidige ontwikkelingen binnen de kinderopvang. Belangrijke formulieren zijn hier te downloaden.

Oudercommissie

De Kleine Wereld heeft op alle voorzieningen een lokale oudercommissie. Deze behartigen de belangen van alle ouders. Afgevaardigden vanuit de lokale oudercommissie vormen samen de Centrale Oudercommissie van De Kleine Wereld. De oudercommissie heeft over een aantal onderdelen

een adviesrecht die zij mag gebruiken. De directie verstrekt de oudercommissie tijdig, gevraagd en ongevraagd, mondelinge en schriftelijke informatie die zij nodig hebben. Wanneer een ouder interesse heeft deel te nemen aan de oudercommissie, dan kan hij of zij contact opnemen met de voorzitter. Gegevens van de oudercommissie hangen op het informatiebord van de BSO.

Ouderparticipatie

Na elk thema sluiten we af met een kleine of grote ouder kind activiteit, we merken dat dit door ouders zeer wordt gewaardeerd en dat er daardoor meer betrokkenheid is ontstaan met de BSO. De ouderavond 1x per jaar is daar mee komen te vervallen. Aangezien daar weinig tot geen animo voor was. Ook zijn er jaarlijks wat grote activiteiten waar de ouders voor uitgenodigd worden, denk daarbij aan de kerst activiteit.

Klachtenprocedure en ontevredenheid

Wanneer ouders ontevreden of juist tevreden zijn ergens over, mogen zij dit kenbaar maken bij de pedagogisch medewerker of de vestigingsmanager van de BSO. Deze opmerkingen worden genoteerd en zo nodig besproken met de ouder. Iedere opmerking wordt door De Kleine Wereld serieus genomen en er wordt gekeken wat eraan gedaan kan worden.

De Kleine Wereld gaat er vanuit dat indien zich klachten voordoen, deze in eerste instantie tussen ouders en pedagogisch medewerkers en/of vestigingsmanager zullen worden besproken en opgelost. Wanneer men hier niet uit komt is De Kleine Wereld voor klachten aangesloten bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen, een landelijke organisatie. Ouders kunnen te allen tijde een klacht indienen bij de onafhankelijke Geschillencommissie. De [klachtenregeling](#) van De Kleine Wereld is terug te vinden op onze website. Jaarlijks wordt een openbaar klachtenjaarrapport geschreven wat gelezen en ondertekend wordt door de oudercommissie en opgestuurd naar de GGD. Dit rapport is ter inzage voor alle ouders op te vragen bij de vestigingsmanager.

Personeel

Half-uursregeling en drie-uursregeling

De half-uursregeling houdt in dat op bepaalde momenten van de dag afgeweken kan en mag worden van de pedagogisch medewerker/kind ratio, met een maximum van een half uur per dag. Tijdens vakantieopvang (hele dag opvang) geldt voor deze regeling een maximum van 3 uur. Binnen BSO De Speelwereld en BSO De Toverwereld wordt hier als volgt invulling aan gegeven:

Tabel 1. Half-uursregeling en drie-uursregeling.

	Ma	Di	Wo	Do	Vr
School- weken	17.15 -	17.15 -	17.15 -	17.15 -	17.15 -
	17.45	17.45	17.45	17.45	17.45
Vakantie weken	08.15 -	08.15 -	08.15 -	08.15 -	08.15 -
/	08.45 17.15	08.45 17.15	08.45 17.15	08.45 17.15	08.45 17.15
Studie- dagen	- 17.45	- 17.45	- 17.45	- 17.45	- 17.45

Vier-ogenprincipe

Het vierogenprincipe wil zeggen dat er altijd iemand kan meeluisteren of kan meekijken ten behoeve van de veiligheid van de kinderen. Het betekent echter niet dat een medewerker niet alleen op de groep kan en mag staan. Samen met de oudercommissie wordt het 4-ogenprincipe vorm gegeven. Goede kijklijnen binnen de kindcentra en een open aanspreekcultuur zijn onderdeel van ons beleid. Waar mogelijk zorgen wij voor extra uren en ogen, bijvoorbeeld door stagiaires of vrijwilligers. Ook de informele sociale controle van ouders en medewerkers die gedurende de dag onze kindcentra bezoeken beschouwen wij als een bijdrage aan de veiligheid.

Achterwachting

Wanneer een pedagogisch medewerker alleen op een groep staat, bijvoorbeeld bij openen of sluiten of wanneer het kindaanbod dit toelaat, hanteert De Kleine Wereld de achterwachting. Dit houdt in dat in geval van calamiteiten of ziekte van medewerkers een achterwacht beschikbaar is die binnen 15 minuten aanwezig kan zijn op de BSO. De achterwacht is bereikbaar tijdens openingstijden van de BSO. BSO De Speelwereld en BSO De Toverwereld kunnen in geval van calamiteiten altijd een beroep doen op elkaar. De afspraken met betrekking tot de achterwachting staan beschreven in het "**Veiligheid- en gezondheidsbeleid**". Het is inzichtelijk op het rooster wie de achterwacht is en waar deze te bereiken is.

Personeelsbeleid

De Kleine Wereld werkt met een personeelsbeleid en een stagebeleid. Hierin staat onder andere opgenomen hoe personeel/stagiair(e)s gescreend

wordt en hoe werving en selectie van personeel en stagiair(e)s plaats vindt. De Kleine Wereld werkt met deskundig en geschoold personeel. Voordat zij werkzaam zijn op de werkvloer worden referenties nagetrokken. Pedagogisch medewerkers vragen een nieuwe Verklaring Omtrent Gedrag aan bij de gemeente en koppelen deze aan de organisatie. Medewerkers worden door de gemeente continue gescreend op mogelijke aantekeningen die relateren aan het werken in de kinderopvang. Naast pedagogisch medewerkers moeten ook stagiaires en andere medewerkers die werkzaam zijn bij De Kleine Wereld een VOG aanvragen, inleveren en koppelen. Selectie van nieuwe pedagogisch medewerkers vindt na een meeloopdag plaats door vestigingsmanager, afdeling P&O en pedagogisch medewerkers.

Allrounders

De Kleine Wereld werkt met aantal vaste en bekende invalkrachten. Zij worden met recht "allrounders" genoemd, omdat zij bekend zijn op de meeste groepen en locaties. Zij hebben ervaring met kinderen van 0 tot 12 jaar. Zij kennen de kinderen, de pedagogisch medewerkers en verschillende ouders. Ondanks hun brede inzetbaarheid, worden zij zoveel mogelijk op dezelfde groepen ingezet om de continuïteit, veiligheid en herkenbaarheid voor de kinderen te waarborgen.

Ondersteuning door anderen

Op de BSO worden ook andere volwassenen dan pedagogisch medewerkers ingezet, namelijk stagiaires van de opleidingen kinderopvang, pedagogiek en zorg & welzijn, en vrijwilligers. Stagiaires en vrijwilligers ondersteunen de pedagogisch medewerkers op de groepen, ondernemen activiteiten met de kinderen en verrichten huishoudelijke werkzaamheden. Zij worden boventallig ingezet, hebben een vaste groep en vast werkdagen. Zij werken altijd onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers. Stagiair(e)s krijgen bij De Kleine Wereld maximaal de mogelijkheid om te leren en ontwikkelen. De werkzaamheden die zij zelfstandig verrichten passen bij hun bevoegdheid en bekwaamheid (zie "**Stagebeleid**").

Interne communicatie

Een goede communicatie (overleg en overdracht) tussen pedagogisch medewerkers onderling en met de vestigingsmanager is belangrijk om de kwaliteit van de opvang te waarborgen. Gedurende de dag overleggen collega's regelmatig en stemmen zij hun werkwijzen continue op elkaar af. Zaken rondom de kinderen, de dag invulling en tijd voor andere taken worden bijvoorbeeld besproken. Bij aanvang, tijdens eventuele pauzemomenten en aan het einde van de dag zijn deze overdrachtsmomenten tevens

erg belangrijk. Pedagogisch medewerkers werken samen. Ze stemmen activiteiten op elkaar af en bespreken de manier waarop zij elkaar kunnen ondersteunen gedurende de dag. Dit doen zij tijdens een kort overlegmoment bij aanvang. Ongeveer eens per maand vindt er een groepsoverleg en een teamoverleg plaats, waarin pedagogisch handelen, veiligheid, gezondheid, ontwikkelingen samen besproken wordt. De vestigingsmanager van de BSO zit de teamvergaderingen voor.

Veiligheid en gezondheid

Calamiteitenplan en bedrijfshulpverlening

Bij calamiteiten (ongevallen, brand en ontruiming) is het belangrijk dat iedere medewerker weet hoe hij of zij moet handelen. Het is tevens van belang dat er zo snel mogelijk gezorgd wordt voor professionele hulp, mocht dit nodig zijn. Om de veiligheid van kinderen, ouders en medewerkers te kunnen garanderen is er daarom een calamiteitenplan opgesteld. Daarnaast zijn binnen De Kleine Wereld alle werknemers opgeleid tot Kinder-EHBO'er en bedrijfshulpverlener (BHV'er). Zo is op het dagverblijf altijd minstens één bedrijfshulpverlener en EHBO'er aanwezig. Meerdere keren per jaar vinden er brandoefeningen plaats.

De volgende zaken zijn opgenomen en geregeld in het calamiteitenplan en behoren tot de functie van de bedrijfshulpverleners:

- Het alarmeren en evacueren van alle personen in het bedrijf in noodsituaties.
- Het beperken en bestrijden van brand en het beperken van de gevolgen van ongevallen.
- Het verlenen van levensreddende eerste hulp.

Brandveiligheid en GGD-inspecties

De Kleine Wereld wordt regelmatig gecontroleerd door de brandweer en de GGD voert jaarlijks een aangekondigde en een onaangekondigde inspectie uit op de BSO. Het is mogelijk om het inspectierapport van de brandweer of de GGD ter inzage te krijgen bij de locatie. Inspectie- en

brandweerrapport zijn op de website geplaatst.

Veiligheid- en gezondheidsbeleid

De Kleine Wereld waarborgt de gezondheid en veiligheid op een verantwoorde en verplicht gestelde manier. Beleid betreffende veiligheid en gezondheid, waaronder voeding en hygiëne, is gebaseerd op de richtlijnen van de GGD. Hoe De Kleine Wereld omgaat met veiligheid- en gezondheid staat uitgebreid beschreven in ons "Veiligheids- en gezondheidsbeleid"

Meldcode kindermishandeling en meldplicht

Pedagogisch medewerkers van De Kleine Wereld hebben een belangrijke signaalfunctie en verantwoordelijkheid in het (h)erkennen van kindermishandeling. De Kleine Wereld hanteert hiervoor een gepersonaliseerde versie van het landelijk verplicht gestelde protocol "Meldcode Kindermishandeling en seksueel grensoverschrijdend gedrag". Deze meldcode omschrijft de wijze van handelen in geval van signalen met betrekking tot:

- Huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Mishandeling door een beroepskracht.
- Grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling.

De eerste stap bij vermoedens is het in kaart brengen van signalen. Deze signalen worden genoteerd en intern besproken met collega's en de aandachtsfunctionaris, welke aanwezig is op iedere voorziening. Mogelijk wordt Veilig Thuis geraadpleegd voor advies. Het uitgangspunt is altijd om ouders zo veel en zo snel mogelijk te informeren en betrekken bij bezorgdheid rondom het kind of de thuissituatie. Het raadplegen van externen of derden gebeurt met toestemming van de ouders, anders worden anonieme gegevens gebruikt. Iedere beroepskracht heeft echter de plicht om in belang van het kind en/of de ouders vermoedens van kindermishandeling bij Veilig Thuis te melden, zonder toestemming. Zij hebben tevens het recht om op verzoek van Veilig Thuis gegevens over het kind en/of de ouders te verstrekken. De Kleine Wereld streeft ernaar hierin altijd zo transparant mogelijk te zijn naar ouders toe.

Vertrouwenspersoon

De veiligheid van kinderen, ouders en medewerkers is een kostbaar goed, dat alle aandacht verdient. Om deze reden is Inge van Gerwen aangesteld als vertrouwenspersoon. Wij bieden ouders, kinderen en medewerkers hiermee de mogelijkheid om op vertrouwelijke basis te spreken over een zorg, klacht of vermoeden, waarvan zij het gevoel hebben niet bij de pedagogisch medewerkers of management terecht te kunnen. Bijvoorbeeld met vermoedens van (kinder)mishandeling, (seksuele) intimidatie en alle andere vormen van grensoverschrijdend gedrag. Samen met de

vertrouwenspersoon wordt naar een passende oplossing gezocht. Contact kan opgenomen worden door een mail te sturen naar vertrouwenspersoon@dekleinewereld.org.

Privacy

Door de contacten die we met ouders onderhouden ontvangen we persoonlijke informatie die we nodig hebben om het werken met het kind te bevorderen. Met deze gegevens wordt zorgvuldig omgegaan; iedere medewerker heeft een geheimhoudingsplicht. Dit houdt in dat zij niet zonder toestemming van de ouders informatie over het kind of de ouders verstrekken aan derden. Met toestemming en in overleg met ouders kan het kind besproken worden met de wijkverpleegkundige of school. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld.

Verzekering

Buiten de openingstijden draagt De Kleine Wereld geen verantwoordelijkheid voor kinderen, tenzij bij uitzondering anders is overeengekomen. De Kleine Wereld heeft een W.A. verzekering en ongevallenverzekering voor de kinderen en het personeel.